

“It’s just so much easier to kill people than take care of them”
– Väkivaltaiset tyttöahmot Leigh Bardugon *Grishaverse*-
YA-fantasiateoksissa

Elsa-Maria Maaranen
Maisterintutkielma
Kirjallisuus
Musiikin, taiteen ja
kulttuurintutkimuksen
laitos
Jyväskylän yliopisto
2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

| | |
|--|---|
| Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen | Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurintutkimuksen laitos |
| Tekijä Elsa-Maria Maaranen | |
| Työn nimi “It’s just so much easier to kill people than take care of them” – Väkivaltaiset tyttöahmot Leigh Bardugon <i>Grishaverse</i> -YA-fantasiateoksissa | |
| Oppiaine Kirjallisuus | Työn laji Maisterintutkielma |
| Aika 2022 | Sivumäärä 54 |
| Tiivistelmä <p>Tässä maisterintutkielmassa tutkin yhdysvaltalaisen Leigh Bardugon <i>Grishaverse</i>-YA-fantasiakirjasarjaa, johon kuuluu seitsemän teosta. Erityisesti analysoin teossarjan neljää päähenkilötyttöä Alina Starkovia, Zoya Nazyalenskya, Inej Ghafaa ja Nina Zenikiä väkivaltatutkimuksen näkökulmasta. Selvitän, kuinka teosmaailman yhteiskunnassa suhtaudutaan väkivaltaisiin tyttöihin, ja tuotan uutta tietoa teossarjan sisältämästä väkivallasta. Menetelmänä käytän kaksivaiheista analyysia, jonka ensimmäisessä osassa selvitän kuinka paljon ja millaista väkivaltaa tutkimuskohteena olevat tytöt teoksissa lukumäärällisesti harjoittavat. Tämän vaiheen metodina käytän teemoittelevaa lähilukua, jonka avulla koostan tutkimuskohteiden väkivaltatapauksista taulukon. Analyysin toisessa vaiheessa käytän metodina erittelevää lähilukua, jonka kohdistan niihin tapoihin ja sävyihin, joilla muut henkilöahmot suhtautuvat tutkimuskohteideni väkivaltaisuuteen.</p> <p>Analyysini ensimmäisessä vaiheessa löytyi yhteensä 928 väkivaltatapausta, joissa tutkimani tytöt esitetään jollain tavalla väkivaltaisina. Toisen vaiheen lopputulos on, että väkivaltainen tyttöys on teosten yhteiskunnassa pääosin hyvin arvostettua, mutta väkivaltaiset tytöt saavat osakseen myös negatiivisia reaktioita, mikä kertoo siitä, ettei väkivaltainen tyttöys ole täysin teosten maailman yhteiskunnallisten normien mukaista. Teosten yhteiskunnan suhtautuminen on kuitenkin hyvin paljon reaali maailman yhteiskunnallista suhtautumista positiivisempaa.</p> | |
| Asiasanat väkivalta, tyttöys, väkivaltaiset tytöt, kirjallisuus, Leigh Bardugo, <i>Grishaverse</i> , YA-fantasiakirjallisuus, tyttö tutkimus, väkivaltatutkimus, kirjallisuudentutkimus | |
| Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto | |
| Muita tietoja | |

SISÄLLYS

| | | |
|-----|--|----|
| 1 | JOHDANTO | 3 |
| 1.1 | <i>Grishaverse</i> | 7 |
| 1.2 | Tutkimuskysymykset ja tutkimusmenetelmät | 12 |
| 1.3 | Keskeiset käsitteet | 14 |
| 2 | Väkivaltaiset tyttöhahmot | 19 |
| 2.1 | Väkivallan määrä ja muodot | 19 |
| 2.2 | Suhtautuminen väkivaltaisiin tyttöihin | 23 |
| 2.3 | Päätelmät | 39 |
| 3 | PÄÄTÄNTÖ | 44 |
| | LÄHTEET | 46 |

1 JOHDANTO

Väkivaltaisuutta ei länsimaisessa yhteiskunnassa pidetä naisille kuuluvana ominaisuutena. Tätä ajatusta ylläpitävät kulttuuriset uskomukset ja naiseuden normit, joiden mukaan naiset eivät ole väkivaltaisia. Naisten väkivallattomuus johtuu siitä, ettei satuttava ja rikkova väkivalta sovi yhteen naiseuteen liitetyn hoivan kanssa. Mieheyteen ja maskuliinisuuteen väkivalta kuitenkin liitetään vahvasti. (Mäntymäki 2015, 1, 5.) Tiina Mäntymäki (2015, 5) toteaa toimittamansa teoksen *Uhri, demoni vai harhainen hullu? Väkivaltainen nainen populaarikulttuurissa* johdannossa, että:

Miesten väkivallasta puhutaan avoimesti, ja vaikka se tunnustetaan ongelmaksi ja tuomitaan, se samalla kuitenkin hyväksytään erottamattomaksi osaksi maskuliinisuuden rakentumista. Väkivaltaista miestä pidetään kiistämättömänä sosiaalisena ongelmana, kun taas väkivaltainen nainen leimataan anomaliaksi koska hän tuottaa sukupuolta tavalla, joka rikkoo sukupuolten erilaisuuteen perustuvaa dikotomista ajattelua vastaan.

Väkivaltainen nainen on siis kulttuurisesti täysin käsittämätön asia. Tästä syystä väkivaltaiset naiset kuvataan usein poikkeavina, dehumanisoituina ja demonisoituina yksilöinä (Mäntymäki 2015, 6).

Tämä väkivaltaisen naisen tabu sai minut pohtimaan väkivaltaisia tyttöjä. Samat naiseuden normit koskevat toki tyttöyttäkin, ja lisäksi tyttöys on sekä naiseuden että lapsuuden normien intersektiossa: tyttöjä siis koskevat sekä naisia ja naiseutta säätelevät normit että lapsiin ja lapsuuteen liittyvät normit. Vahvin aikuisten lapsille asettama normi on viattomuus ja vaarattomuus (eng. innocence), joka syntyi vasta 1600-luvulla (Heins 2007, 18–19). Samaan tapaan kuin väkivalta ei sovi yhteen hoivan kanssa, se ei sovi myöskään viattomuuden eikä vaarattomuuden yhteyteen. Väkivaltaiset tytöt ovat siis kahden normin intersektiossa, ja täten heidän voidaan katsoa olevan kaksinkertaisesti käsittämätön ilmiö yhteiskunnallisesti ja

kulttuurisesti. Pojilla tilanne ei ole sama, sillä miehiin ja maskuliinisuuteen liitetty väkivalta sallii myös poikien väkivaltaisuuden. Kuten Brown (2010, 114) toteaa: “Fyysistä aggressiota ja väkivaltaa pidetään stereotyyppisesti maskuliinisena käyttäytymisenä, jolloin väkivaltainen tyttö haastaa normatiiviset sukupuolirakenteet.”

Tia Stevens Andersen, Jennifer Silcox ja Deena A. Isom Scott tutkivat artikkelissaan “Constructing ‘Bad Girls’: Representations of Violent Girls in the Canadian and U.S. News Media” (2021) väkivaltaisten tyttöjen mediarepresentaatioita Yhdysvaltojen ja Kanadan uutismedioissa. He identifioivat tutkimuksessaan neljä tyypillistä tapaa, joilla väkivaltaisia tyttöjä mediassa kuvattiin: väkivallasta nauttivina roistoina, sivistymättöminä “ali-ihmisinä”, poikiin pakkomielteisesti suhtautuvina mustasukkaisina “porttoina” tai sympaattisina naapurintyttöinä, joiden persoonaa väkivalta ei määritellyt (Andersen ym. 2021, 361). Kyseisen tutkimuksen löydökset osoittavat, että tyttöjen väkivaltaisuuden ei osata suhtautua länsimaisessa yhteiskunnassa, vaan väkivaltaiset tytöt esitetään joko hieman hairahtaneina mutta pohjimmiltaan ei-väkivaltaisina naapurintyttöinä, täysin dehumanisoituina ja hirviömäisinä “ali-ihmisinä” tai mustasukkaisuudesta seonneina yliseksualisoituina hupakkoina. Dehumanisaatio koskee siis väkivaltaisten naisten lisäksi myös tyttöjä (vrt. Mäntymäki 2015, 6). Väkivaltaista tyttöyttä ei näin ollen nähdä “luonnollisena”, vaan suurena tabuna.

Se, että väkivaltainen tyttö on yhteiskunnallisesti niin suuri tabu, on hyvin mielenkiintoista, kun tarkastellaan 2000-luvulla julkaistuja nuorille suunnattuja kaunokirjallisia teoksia. Erityisesti nuorille ja nuorille aikuisille suunnatussa YA- eli young adult -fantasiakirjallisuudessa on 2000–2020-luvuilla esiintynyt suuri liuta väkivaltaisia tyttöhenkilöitä. Esimerkkejä tällaisista hahmoista ovat Richelle Meadin Rose Hathaway *Vampire Academy* -teoksissa (2007–2010), Suzanne Collinsin *Nälkäpelien* (2008–2010) Katniss Everdeen, Veronica Rothin *Outolintu*-sarjan (2011–2013) Tris Prior ja *Viillot*-duologian (2017–2018) Cyra Noavek, sekä Moira Youngin *Dustlands*-trilogian (2011–2014) Saba. Näyttäisi kuitenkin siltä, että yhteiskunnallinen ja kulttuurinen suhtautuminen naisten ja tyttöjen väkivaltaisuuden ei sen sijaan ole muuttunut, kuten edellä esitellyt Mäntymäen toimittama teos (2015) ja Andersenin ym. tutkimus (2021) esittävät.

Mikä siis mahdollistaa nämä väkivaltaiset tyttöhenkilöhahmot kaunokirjallisuudessa? Onko väkivaltainen tyttö yhteiskunnallinen tabu myös teosten kuvitteellisissa maailmoissa vai suhtaudutaanko fiktiivisissä yhteiskunnissa tyttöjen väkivaltaan todellisuutta positiivisemmin? Näitä kysymyksiä pohdin tässä maisterintutkielmassani, jossa tarkastelen väkivaltaisia

tyttöhenkilöhahmoja yhdysvaltalaisen Leigh Bardugon (s. 1975) suosituissa *Grishaverse*-YA-fantasiakirjoissa, joita on yhteensä seitsemän ja jotka on julkaistu vuosina 2012–2021.

Varsinaisena tutkimuskohteenani ovat näissä teoksissa esiintyvät väkivaltaiset tyttöhenkilöhahmot. Bardugon teoksissa esiintyy useita väkivaltaisia tyttöhenkilöhahmoja, eli ne tarjoavat runsaasti tutkimusmateriaalia. Lisäksi kaikki seitsemän teosta sijoittuvat samaan fantasiamaailmaan ja niissä myös esiintyy useita samoja hahmoja, jolloin ne muodostavat tarkastelun kannalta selkeän kokonaisuuden. Tietyt jo ensimmäisissä teoksissa esitellyt hahmot myös saavat enemmän tilaa myöhemmissä teoksissa, joten kaikkien seitsemän teoksen sisällyttäminen tutkielmaani on välttämätöntä.

Tutkimuksia väkivaltaisista tytöistä ei etenkin kirjallisuudentutkimuksen piirissä ole kovinkaan runsaasti, vaikka tyttöyttä ja esimerkiksi tyttökirjallisuutta on tutkittu melko paljon. Esimerkkejä pohjoismaisesta tyttötutkimuksesta ovat Karoliina Ojasen, Heta Mularin ja Sanna Aaltosen toimittama kokoomateos *Entäs tytöt: Johdatus tyttötutkimukseen* (2011) ja Bodil Formarkin, Heta Mularin ja Myry Voipion toimittama *Nordic Girlhoods: New Perspectives and Outlooks* (2017). Myry Voipio on lisäksi tutkinut suomalaisen tyttökirjallisuuden kehitystä väitöskirjassaan (2015). Tyttötutkimusta on tehty myös muualla maailmassa, ja erityisesti amerikkalainen tutkimus on tutkielman aineiston kannalta mielenkiintoista, kuten esimerkiksi Nazera Sadiq Wrightin teos *Black Girlhood in the Nineteenth Century* (2016) sekä Claudia Mitchellin ja Carrie Rentschlerin toimittama teos *Girlhood and the Politics of Place* (2016), joka sisältää tutkimusta myös muista maista. Tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa on tutkittu huomattavasti enemmän kuin väkivaltaisia tyttöjä (esim. Voipio 2017; Koho 2017; Österlund 2017; Aaltonen 2017). Tyttötutkimusta erityisesti fantasiakirjallisuudesta on tehnyt esimerkiksi Sanna Lehtonen (nykyään Tapionkaski) teoksessaan *Girls Transforming: Invisibility and Age-Shifting in Children's Fantasy Fiction Since the 1970s* (2013).

Kirjallisuudentutkimuksellisessa tyttö- ja naistutkimuksessa on jonkin verran analyysia “kapinallisista tytöistä”, vahvoista naishahmoista tai aktiivisista sankaritytöistä (esim. Voipio 2010; Day, Green-Barteet & Montz 2016; Gonzales 2021; Turello 2021) ja erityisesti “vahvan tytön” ihanne on hyvin yleinen tyttökirjallisuudessa (Lauttamus & Karkulehto 2017, 34). Suoranaisesti väkivaltaisesta tyttöydestä on kuitenkin hyvin vähän tutkimusta, sillä vaikka kapinallinen tai normeja rikkova tyttö saattaa tarkoittaa myös väkivaltaista tyttöä, ei tätä ole edellä mainituissa tutkimuksissa suoraan eksplikoitu, eikä väkivaltaisuus ole ollut tutkimusten keskiössä. Väkivaltaisia naisia on tutkittu enemmän, etenkin elokuvissa ja mediassa (ks. esim. Mäntymäki

2015; Brown 2015; Karkulehto & Rossi 2017), mutta tytöistä tämänkaltaista tutkimusta on tehty huomattavasti vähemmän. Katharine Kittredge on tutkinut artikkelissaan “Lethal Girls Drawn for Boys: Girl Assassins in Manga/Anime and Comics/Film” (2014) “tappavia tyttöjä” animessa ja mangassa, Jeffrey A. Brown käsittelee teoksessaan *Beyond Bombshells: The New Action Heroine in Popular Culture* väkivaltaisten naisten lisäksi myös väkivaltaisia tyttöjä elokuvissa, ja Fanie Demeule on tutkinut artikkelissaan “Throne of Glass, Celaena Sardothien et la violence au féminin” (2017) yhdysvaltalaisen YA-fantasiakirjailijan Sarah J. Maasin teossarjan *Throne of Glass* päähenkilötytön Celaena Sardothienin väkivaltaisuutta. Lisäksi Marion Brown tutkii artikkelissaan “The Sad, the Mad and the Bad: Co-Existing Discourses of Girlhood” (2010), johon viittasin myös edellisessä luvussa, erilaisia tyttöyden diskursseja tuoden ilmi kolme keskeisestä diskurssia tyttöydestä: surullisen, vihaisen ja pahan tytön diskurssit, joista paha tyttö pitää sisällään myös väkivaltaisen tyttöyden. Lisätutkimukselle on siis tilaa, ja tuota tilaa pyrin maisterintutkielmallani täyttämään. Tutkimukseni tuottaa uudenlaista tietoa kirjallisuuden väkivaltaisista tyttöhahmoista.

Bardugon *Grishaverse*-teoksia ovat tutkineet muun muassa Nadia Ramadhiani Ranaputri ja Safrina Noorman, jotka käsittelevät artikkelissaan (2020) *Six of Crows* -teoksen valtdynamiikkoja; Kelly Keus ja Roxanne Harde (2021), jotka tarkastelevat artikkelissaan molempia *Six of Crows* -duologian teoksia traumaperäisen stressihäiriön (PTSD:n) ja empatian näkökulmasta; ja Elizabeth Turello (2021), joka analysoi samoja teoksia fantasiakirjallisuuden naistoimijuuden näkökulmasta. Nur Annissa Rose (2020) on puolestaan tutkinut *Shadow and Bone* -teoksen heterotopiaa, A.A. Gobinskaya (2021) käsittelee samaisen teoksen negatiivisia tiloja ja Leah Phillips (2020) mainitsee kaikki *Grishaverse*-teokset artikkelissaan, jossa hän tarkastelee mytopoeettisuutta YA-fantasiakirjallisuudessa. Sarjan teoksista on myös tehty lukuisia opinnäytetöitä ympäri maailmaa (Geryková 2017; Cabeza Lázaro 2018; Shortley 2018; Kitzen 2019; Sunde 2020; Esposito 2020; Lambert 2020; Davis 2021; Ragatama 2021; Gonzales 2021).

Grishaverse-teoksia ei kuitenkaan ole tutkittu väkivallan tai etenkin teosten tyttöhahmojen harjoittaman väkivallan näkökulmasta, eikä niistä ole olemassa suomenkielistä tutkimusta. Niistä ei ole myöskään olemassa laajaa, kaikki teokset käsittävää tutkimusta, sillä vaikka Phillips (2020) edellä mainitussa artikkelissaan nimeää kaikki teokset, hän ei analysoi niitä kovinkaan syvällisesti, vaan keskittää huomionsa lähinnä *Grishaverse*-nettisivustoon (<https://grishaverse.com>). Oma tutkielmani täyttää näitä aukkoja ja sopii siten osaksi teosten tutkimusjatkumoa.

1.1 *Grishaverse*

Tutkimusaineistoni koostuu Leigh Bardugon *Grishaverseen* eli Grishaversumiin sijoittuvista seitsemästä teoksesta, jotka sisältävät yhden trilogian ja kaksi duologiaa. Teokset siis sijoittuvat samaan kuvitteelliseen fantasiamaailmaan, mutta niiden päähenkilöt vaihtelevat teoskokonaisuuksien välillä. Trilogia on julkaisujärjestyksessä ensimmäinen, ja siihen kuuluvat teokset *Shadow and Bone* (jatkossa SaB, 2012), *Siege and Storm* (jatkossa SaS, 2013) ja *Ruin and Rising* (jatkossa RaR, 2014). Nämä teokset on kirjoitettu yksikön ensimmäisessä persoonassa, jossa minäkertojana on 17-vuotias Alina Starkov.

Julkaisujärjestyksessä toisena on duologia, joka käsittää teokset *Six of Crows* (jatkossa SoC, 2015) ja *Crooked Kingdom* (jatkossa CK, 2016). Aiemmistä teoksista poiketen tässä duologiassa tarinan kertojana on kaikkitietävä kertoja, jonka kerronta keskittyy jokaisessa luvussa tiettyyn hahmoon¹. Sama pätee myös toiseen duologiaan, johon kuuluvat teokset *King of Scars* (jatkossa KoS, 2019) ja *Rule of Wolves* (jatkossa RoW, 2021). Tarkastelen teoksia alkuperäisellä kielellä eli englanniksi. Teoksista ainoastaan neljä ensimmäistä on suomennettu (Aula & Co 2022), joten koko sarjan tarkasteleminen suomennoksina ei ole mahdollista².

Teossarjassa on paljon väkivaltaisia tyttöhahmoja, jotka olisin voinut ottaa tarkasteluni kohteeksi. Rajasin kuitenkin analyysini neljään tyttöön, jotka ovat hyvin keskeisissä rooleissa eri teoksissa. Valitsemiani tyttöjä yhdistää se, että he ovat teostensa päähenkilöitä: heistä yksi on kertojan roolissa ja muut fokalisoijina niin, että lukija pääsee näkemään heidän ajatuksensa ja tunteensa. Tämä mahdollisuus päästä näkemään henkilöahmon ajatuksiin tuo erityisesti hahmon väkivaltaisuuden tarkasteluun uusia näkökulmia, ja siksi rajasin tarkastelun ulkopuolelle sellaiset tyttöhenkilöhahmot, joiden toimintaa kuvataan ainoastaan ulkopuolelta. Tutkimukseni kohteeksi valitsemiani tyttöhahmot ovat 17-vuotias Alina Starkov, 16-vuotias Inej Ghafa, 17-vuotias Nina

¹ Luvut on nimetty aina sen henkilöahmon mukaan, jonka toimintaa ja ajatuksia kertoja kuvaa.

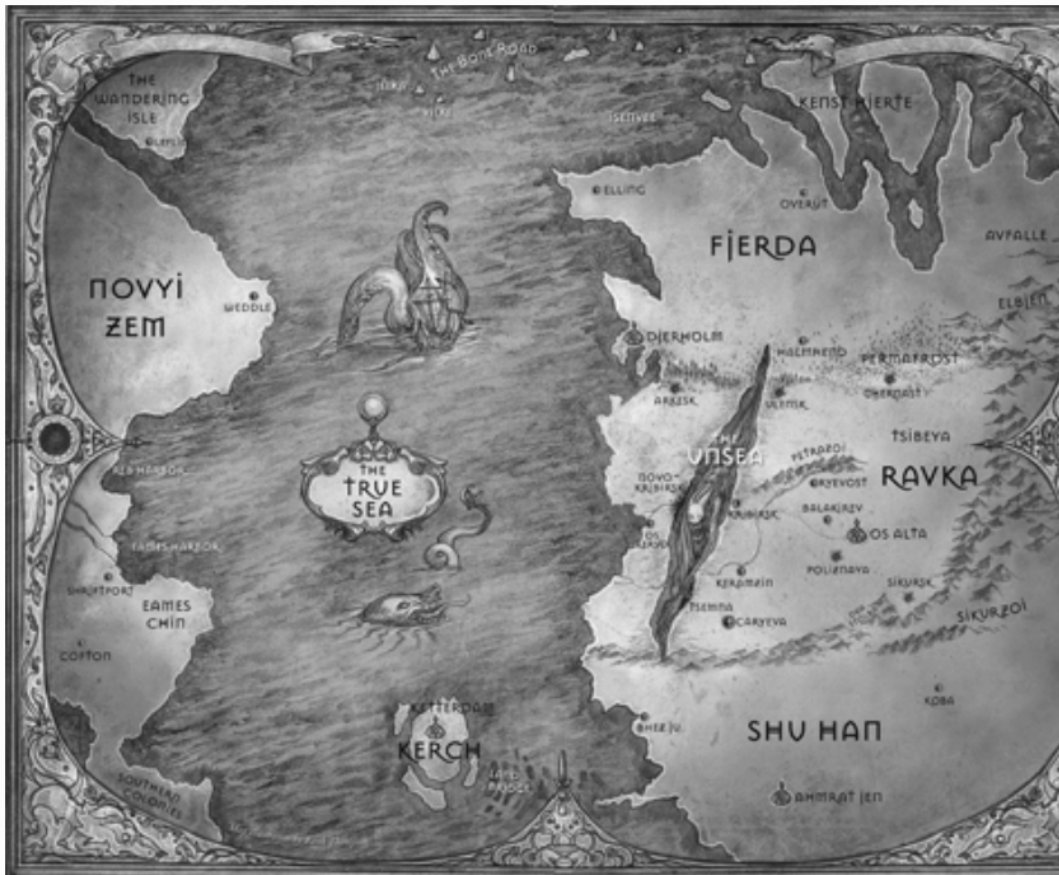
² Käytän sarjan suomennoksia kuitenkin hyväkseni siinä määrin, että käytän teoksissa esiintyvistä erilaisista käsitteistä ja esimerkiksi paikannimistä samoja termejä kuin suomennoksissa. Hyödynnän siis jo olemassa olevia suomennoksia sen sijaan, että suomentaisin termit itse.

Zenik ja 19-vuotias Zoya Nazyalensky. Alina ja Nina esiintyvät seitsemästä teoksesta yhteensä neljässä, Inej kolmessa ja Zoya kaikissa seitsemässä³.

Grishaversumi koostuu viidestä valtiosta, jotka ovat Ravka, Kerch, Shu Han, Novyi Zem ja Fjerda. Kaikissa teoksissa on mukana karttapiirros, joka havainnollistaa Grishaversumia lukijoille (Kuva 1). Edellä mainittujen valtioiden lisäksi kartalta löytyvät Eteläiset siirtokunnat⁴ ja Ajelehtiva Saari (engl. *Wandering Isle*), mutta ne eivät ole teoksissa keskeisessä osassa. Grishaversumi-nimitys tulee teoksissa esiintyvistä ihmistyypistä, Grishoista, joilla on maagisenkaltaisia voimia: he harjoittavat niin kutsuttua “pientä tiedettä” (engl. *small science*), jolloin he pystyvät manipuloimaan materiaa sen alkeellisimmalla tasolla. Grishat pystyvät manipuloimaan voimillaan esimerkiksi ilmaa, tulta, vettä, metallia ja ihmiskehoa. Yksi Grisha ei kuitenkaan kykene kaikkeen edellä mainittuun, vaan heidät jaetaan kolmeen erilliseen osastoon eli kiltaan (engl. *order*): ensimmäinen osasto on korporalnikit (engl. *corporalki*), elävien ja kuolleiden kilta, johon kuuluvat sydämenpysäyttäjät ja parantajat (engl. *heartrenders, healers*), toinen on kutsujien kilta, etherealnikit (engl. *etherealki*), joihin kuuluvat tuulenkutsijat (engl. *squallers*), vedenkutsijat (engl. *tidemakers*) ja tulenkutsijat (engl. *inferni*) sekä huomattavasti harvinaisemmat auringonkutsijat (engl. *sun summoners*) ja pimeydenkutsijat (engl. *shadow summoners*), ja kolmas osasto on materialnikit (engl. *materialki*), valmistajien kilta, johon kuuluvat rakentajat (engl. *durasts*) ja alkemistit (engl. *alkemi*). (Kuva 2.) Eri kiltoihin kuuluvat Grishat pystyvät siis muun muassa kutsumaan tuulta, vettä, valoa, pimeyttä tai tulta, manipuloimaan ihmisruumista ja esimerkiksi pysäyttämään sydämen sykkimisen sekä muovaamaan metallia ja muuta materiaa.

³ Zoya on fyysisesti paikalla vain kuudessa teoksessa, mutta hän esiintyy toisen henkilön muistoissa myös *Six of Crows* teoksessa. Hän on väkivaltainen näissä muistoissa, joten hänen esiintymisensä on tutkimuksen kannalta merkityksellinen.

⁴ Kaikki suomennokset ovat teoksesta *Tuho ja Roihu* (Aula & Co), jonka on suomentanut Meri Kapari.

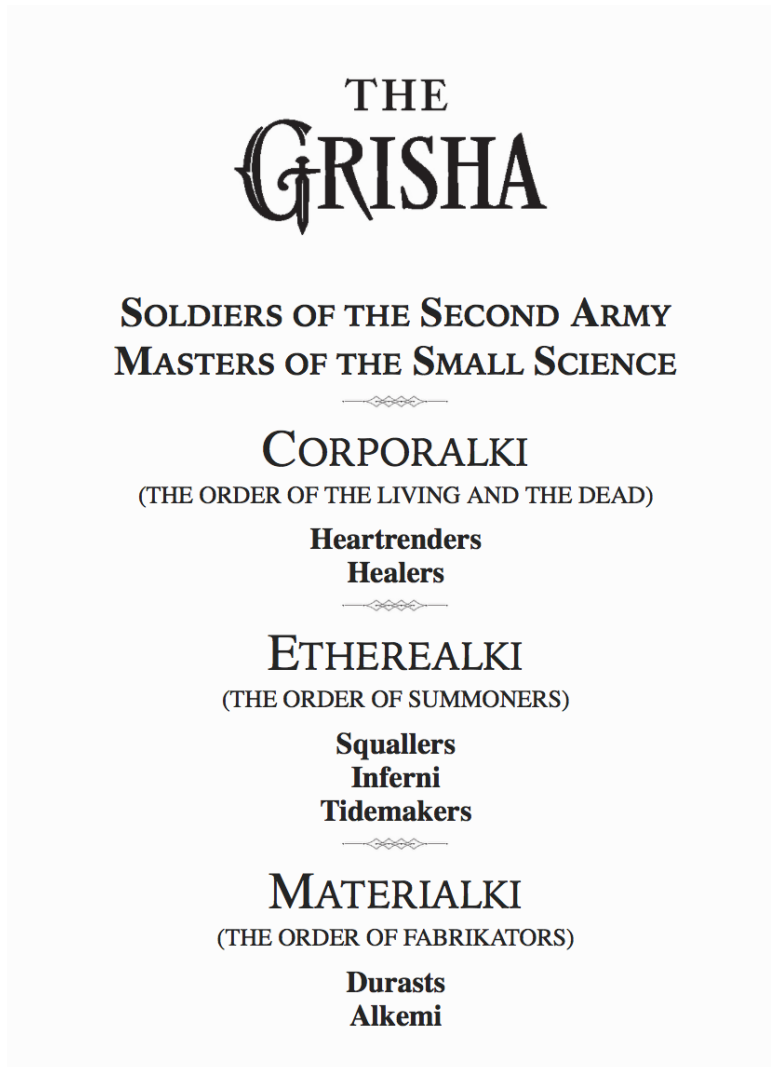


KUVA 1. Grishaversumin kartta.

Grishoja asuu kaikkien valtioiden alueilla yhdessä tavallisten ihmisten kanssa. Eri valtiot kuitenkin suhtautuvat Grishoihin hyvin eri tavoilla. Ravkaa pidetään Grishojen kotivaltiona ja turvapaikkana, sillä siellä Grishoja koulutetaan hallitsemaan voimiaan ja heille annetaan turvallinen elintila. Ravka kuitenkin kouluttaa Grishansa ensisijaisesti sotilaksi, jotka muodostavat Ravkan Toisen Armeijan⁵, joten Ravkakin hyväksyy Grishat osaksi kansaa vain hyötyäkseen heistä. Fjerda ja Shu Han puolestaan jahtaavat Grishoja käyttäkseen heitä omiin tarkoituksiinsa, Fjerda polttaakseen heidät noitina roviolla ja Shu Han leikelläkseen heidät palasiksi laboratorioissa tutkimusmielessä. Muut valtiot antavat Grishojen olla suhteellisen rauhassa, vaikka tavalliset ihmiset usein pelkäävät heitä. Fjerda on tutkimukseni kannalta mielenkiintoinen, sillä siellä Grishoja pidetään noitina, pahan ruumillistumina, joita jahdetaan ja poltetaan roviolla, jotta maailma puhdistuisi heidän edustamastaan pahasta. Samalla teoksissa

⁵ Ravkalla on kaksi armeijaa: Ensimmäinen, jossa taistelevat tavalliset ihmiset, ja Toinen, jossa taistelevat Grishat.

tuodaan ilmi, kuinka Fjerdan yhteiskuntajärjestelmä on hyvin patriarkaalinen: miehet ovat perheiden johtajia, eivätkä naiset saa tehdä mitään ilman isiensä tai aviomiestensä hyväksyntää. Fjerda näyttäytyy hyvin vanhoillisena verrattuna muihin Grishaversumin valtioihin.



KUVA 2. Grisha-killat.

Trilogiassa seurataan ravkalaista Alina Starkovia, joka on luullut olevansa tavallinen mutta saakin tietää olevansa Grisha, todella harvinainen auringonkutsuja, joka pystyy kutsumaan valoa. Auringonkutsujan löytyminen tuo toivon ravkalaisille – niin Grishoille kuin tavallisille ihmisille – sillä tämän uskotaan kykenevän poistaa voimillaan kirottu alue, Kuilu (engl. *the Fold*), joka jakaa Ravkan kahtia (Kuva 1, *The Unsea*). Kuilu on musta alue, joka on täynnä hirviöitä ja jonka ylittäminen on erittäin vaarallista. Sen loi eräs paha pimeydenkutsuja satoja vuosia sitten. Alinan elämä mullistuu, sillä hänen täytyy muuttaa Ravkan pääkaupunkiin, jossa Grishojen

koulutuskeskus sijaitsee. Siellä hän tapaa Grishojen johtajan nimeltä Varjo (engl. *the Darkling*), joka on pimeydenkutsuja. Tarinan edetessä paljastuu, että Varjo on Kuilun luonut paha Grisha, joka on elänyt jo satoja vuosia ja joka tahtoo ottaa Alinan voimat itselleen ja hallita Grishaversumia, Alina orjanaan. Alina siis joutuu keskelle sotaa ikiaikaista pahuutta vastaan, ja koko trilogian ajan hän keskittyy vahvistamaan omia voimiaan ja pakoilemaan Varjon hyökkäyksiä. Trilogia huipentuu lopputaisteluun Kuilussa, jossa Alina onnistuu tappamaan Varjon ja tuhoamaan Kuilun mutta menettää samalla omat Grisha-voimansa. Koko muu maailma luulee Alinan kuolleen, mutta hänen lähimmät ystävänsä tietävät hänen elävän. Alina vetäytyy elämään hiljaista ja tavallista elämää pitämällä orpokotia Keramzinissa miehensä Malyen Oretsevin kanssa.

Jo trilogian alussa ensiesiintymisensä tekee myös ravkalainen tuulenkutsuja Zoya Nazyalensky, joka taistelee sodassa Alinan rinnalla ja on muutenkin mukana koko kolmen teoksen ajan. Zoya on aluksi Varjolle uskollinen sotilas, mutta nähtyään Varjon todellisen luonteen hän siirtyy taistelemaan Alinan joukoissa. Trilogian toisessa osassa juoneen liittyy myös Ravkan kruununperillinen Nikolai Lantsov, joka on tärkeä hahmo myös myöhemmissä teoksissa, sillä Varjon kuoltua Nikolaista tulee Ravkan kuningas ja Zoyasta hänen uskottu komentajansa, samoin kuin Grishojen eli Toisen Armeijan kenraali.

Ensimmäinen duologian tapahtumat sijoittuvat kahden vuoden päähän trilogian lopusta ja Alinan “martyyrikuolemasta”. Teoksissa seurataan kuuden nuoren joukkoa, jotka asuvat Kerchin pääkaupungissa Ketterdamissa. Joukkio on erikoistunut rikolliseen toimintaan, ja duologian aikana he taistelevat elintilastaan Ketterdamin huonomaineisilla alueilla toteuttamalla sarjan toinen toistaan uskomattomampia ryöstöjä ja huijauksia. Joukkioon kuuluvat ravkalainen sydämenpysäyttävä Nina Zenik ja Suli-taustainen⁶ akrobaatti Inej Ghafa, sekä Ketterdamissa kasvanut huijari ja jengipomo Kaz Brekker, zemeniläinen⁷ tarkka-ampuja Jesper Fahey, rikkaan kerchiläisen kauppiaan poika Wylan Van Eck, joka on ryhmän räjähdeasiantuntija ja fjerdalainen Matthias Helvar.

Toinen duologia puolestaan sijoittuu kolmen vuoden päähän trilogian tapahtumista, ja se seuraa Nikolaita, josta on tullut Ravkan kuningas, ja Zoyaa, josta on tullut toisen armeijan eli Grishojen komentaja, sekä aiemmista teoksista tuttua Ninaa, joka yrittää toipua rakastettunsa Matthiaksen

⁶ Sulit ovat vaeltajakansa, jolla ei ole omaa valtiota.

⁷ Tarkoittaa Novyi Zemistä kotoisin olevaa henkilöä.

kuolemasta soluttautumalla vihollismaa Fjerdaan vakoojana Ravkan kruunulle eli Nikolaille. Yhdessä nämä kolme päähenkilöä yrittävät paitsi selvittää omista henkilökohtaisista ongelmistaan, myös pitää Ravkan kasassa sodan jälkimainingeissa sekä säilyttää ja suojata Nikolain paikan kuninkaana.

Bardugon *Grishaverse*-teoksia oli jo vuonna 2015 käännetty 22 kielelle ja julkaistu yli 50 eri maassa (Ritz 2015). Niiden pohjalta on tuotettu myös ensimmäisen teoksen nimeä kantava televisiosarja *Shadow and Bone*, jonka ensimmäinen tuotantokausi julkaistiin Netflixissä huhtikuussa 2021 ja josta on tekeillä myös toinen tuotantokausi, kuten sarjan tuotantoryhmä tiedottaa Instagram-sivullaan (@shadowandbone). Netflix-sarjan pohjalta on olemassa myös interaktiivinen internetsivusto “Beyond The Fold” (netflixshadowandbone.com), jossa käyttäjä voi esimerkiksi rakentaa itselleen oman Grisha-avataarin tai tarkastella Grishaversumin karttoja, ja myös teoksille on olemassa oma sivustonsa (<https://grishaverse.com>), jonka mainitsin edellä. Teossarjalla on laaja fanikunta, joka näkyy esimerkiksi Instagramissa lukuisina fanikäyttäjinä ja -hashtageina. Fanikunta myös ylläpitää Grishaverse Wiki -sivustoa, jonka kuvataan olevan “the encyclopedia for Leigh Bardugo's book series, set in the Grisha universe. From the original Shadow and Bone Trilogy to the TV adaptation of *Shadow and Bone*, the wiki has everything you need on the Grishaverse” (thegrishaverse.fandom.com 2022.) Teosten suuri suosio tekee niistä erityisen merkityksellisiä, sillä ne tavoittavat todella suuren määrän lukijoita, jolloin myös teosten viestimät arvot ja ajatukset vaikuttavat mittavaan määrään ihmisiä, ja tämäkin tekee kyseisten teosten tutkimuksesta tärkeää.

1.2 Tutkimuskysymykset ja tutkimusmenetelmä

Tutkielmani tavoitteena on tuottaa uutta tietoa YA-fantasiakirjallisuuden väkivaltaisista tyttöhahmoista, erityisesti *Grishaverse*-teosten kontekstissa. Erityisesti tarkastelun kohteena on se, millä tavalla teosmaailman yhteiskunnassa suhtaudutaan väkivaltaisiin tyttöihin; toisinnetaanko teosten kuvitteellisessa yhteiskunnassa reaali maailmasta tuttua ajatusta siitä, että väkivaltainen tyttö on tabu, vai onko tyttöjen väkivaltaisuus teosmaailmassa yhteiskunnallisesti hyväksytympää?

Koska teoksista tai etenkin niiden tyttöhahmoista ei ole olemassa aiempaa juuri väkivallan näkökulmasta tehtyä tutkimusta, on mielestäni perusteltua tarkastella ensin tarkemmin tutkimuskohteenani olevien tyttöhahmojen harjoittamaa väkivaltaa. Tämä on perusteltua myös siitä syystä, että on myöhemmin tutkielmassa helpompaa tarkastella teosmaailman yhteiskunnallista suhtautumista väkivaltaisiin tyttöihin, kun on olemassa tarkkaa tietoa siitä, minkälaiseen väkivaltaan teoksissa suhtaudutaan. Ensimmäinen tutkimuskysymykseni on:

1. Kuinka paljon ja millaista väkivaltaa tutkimuskohteenani olevat tyttöhenkilöhahmot harjoittavat kohdeteoksissa?

Tämä kysymys tarjoaa siis tärkeää pohjatietoa tutkimuskohteistani ja myös koko aineistosta.

Toisen tutkimuskysymykseni avulla pyrin vastaamaan perimmäiseen tutkimusongelmaani eli siihen, millä tavalla teosten yhteiskunnassa suhtaudutaan tyttöjen harjoittamaan väkivaltaan. Tätä ongelmaa selvitettäessä on tärkeää analysoida sitä, kuinka teosten muut henkilöhahmot suhtautuvat tyttöhahmojen väkivaltaisuuteen. Juuri muiden henkilöhahmojen suhtautumisella on suuri merkitys, sillä nämä muut henkilöhahmot muodostavat teosten yhteiskunnan, joka määrittää koko Grishaversumin normit, jolloin heillä on valta joko hyväksyä ja täten normalisoida väkivaltaisia tyttöjä tai tuomita ja näin vieroksua heitä. Toinen tutkimuskysymykseni on:

2. Kuinka tyttöhahmojen väkivaltaisuuteen suhtaudutaan teoksissa muiden henkilöhahmojen toimesta ja mistä tämä kertoo?

Toisella tutkimuskysymykselläni tarkastelen aineistoa erityisesti siitä näkökulmasta, kuinka tyttöhahmoja rakennetaan muiden henkilöiden suhtautumisen kautta.

Analyysini ensimmäisessä vaiheessa käytän tutkimusmenetelmänä teemoittelevaa lähilukua, jonka keskitän erityisesti valitsemieni kohdehahmojen väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Teemoittelevan lähiluvun pohjalta tuotan kvantitatiivisen aineiston, josta käy ilmi, millaista väkivaltaa kohdehahmoni käyttävät ja kuinka paljon. Lisäksi analyysin toisessa vaiheessa kohdistan tarkkaavaisuuteni myös siihen, kuinka teosten muut henkilöhahmot suhtautuvat kohdehahmojeni väkivaltaisuuteen. Tämän teen erittelevän lähiluvun menetelmällä esimerkiksi keskittymällä niihin tapoihin ja sävyihin, joilla teoksen muut hahmot puhuvat tutkimuskohteenani olevien hahmojen käyttämästä väkivallasta tai millä tavalla he reagoivat siihen. Tutkimukseni yhdistää sekä kvalitatiivista sisällönanalyysiä että kvantitatiivista aineiston keruuta ja tietojen muuttamista numeeriseksi dataksi. Kvantitatiiviseen analyysiin minua inspiroivat Victoria E. Collins ja Dianne C. Carmody (2011), jotka tutkivat artikkelissaan “Deadly Love: Images of Dating Violence in the

“Twilight Saga” etnografisella sisällönanalyysillä *Twilight*-teosten sisältämää seurusteluväkivaltaa ja tuottivat tätä kautta artikkeliinsa havainnollistavan taulukon teosten sisältämän väkivallan määrästä ja laadusta. Samaan pyrin itsekin tutkielmassani tekemällä taulukon, joista käy ilmi kunkin tutkimuskohteenani olevan hahmon harjoittaman väkivallan määrä ja ilmenemismuodot. Tutkielmani käsittelyluvuissa (luvut 2.1–2.3) analysoin ja tulkitseen tätä taulukkoa sekä nostan aineistoteoksista tarkempaan käsittelyyn kohtia, joista käy ilmi, kuinka muut hahmot suhtautuvat tutkimuskohteideni väkivaltaisuuuteen.

Hypoteesini on, että Bardugon teoksissa väkivaltaiset tytöt ovat yhteiskunnallisesti huomattavasti hyväksytympiä kuin reaalimaailmassa, sillä niissä tyttöhenkilöhahmot käyttävät väkivaltaa siinä missä poikahahmotkin, eikä tätä asetelmaa juuri kyseenalaisteta. Toisaalta teoksissa on meneillään sota, joten se voi vaikuttaa hahmojen väkivaltaisuuuteen niin, että sota antaa tyttöjen väkivaltaisuuudelle syyn ja toisaalta pakottaa heidät käyttämään väkivaltaa. Luulen kuitenkin, että teoksissa väkivaltaisesti käyttäytyviä tyttöjä ja heidän kykyjään väkivallan saralla jopa arvostetaan.

1.3 Keskeiset käsitteet

Yhdistän tutkielmassani kirjallisuudentutkimusta, sukupuolentutkimusta, väkivaltatutkimusta ja tyttöjä tutkimusta. Kirjallisuudentutkimus näkyy tutkimuksessani siten, että aineistoni koostuu kaunokirjallisista teoksista, joita analysoin kirjallisuudentutkimuksen metodein.

Sukupuolentutkimus näkyy tutkielmassani siten, että keskitän tarkasteluni nimenomaan tyttöihin, sekä myös siinä, että kuten johdannossa esitin, väkivalta on kulttuurisesti sukupuolittunutta: fyysisen väkivallan esimerkiksi katsotaan kuuluvan maskuliinisuuteen, mutta naisiin sitä ei liitetä.

Tutkielmani on näkökulmansa puolesta myös osa väkivaltatutkimuksen kenttää. Käytän tutkielmassani useita väkivaltatutkimuksen piirissä tehtyjä määritelmiä erilaisista väkivaltaan liittyvistä käsitteistä. Tällaisia ovat esimerkiksi erilaiset väkivallan muodot, joiden määritelmiä tarvitsen kyetäkseni tunnistamaan ne aineistostani. Luon myös uuden käsitteen uudelle

väkivallan muodolle, sillä aineistoni on fantasiakirjallisuutta ja se sisältää myös reaali maailmasta poikkeavia väkivallan muotoja, joita esimerkiksi erilaiset maagiset voimat mahdollistavat.

Koska tutkielmani keskittyy nimenomaan tyttöhenkilöhahmoihin, on se myös osa tyttötutkimusta. Kirjallisuustieteellinen tyttötutkimus on syntynyt feministisen kirjallisuudentutkimuksen myötä, sillä feministisessä kirjallisuudentutkimuksessa tarkastelu on suunnattu nimenomaan kirjallisuuden naishahmoihin ja naiskirjailijoihin (Österlund 2011, 215). Mia Österlund (2011) toteaa, että: “Kirjallisuustieteellisissä tyttötutkimuksissa tutkitaan toistuvasti »uuden tytön» tekstuaalista representaatiota eli piirteitä, joilla rakennetaan tyttöyttä uusilla tavoilla.” (Österlund 2011, 216.) Samaan pyrin tässä tutkielmassa, kun tavoitteenani on tuottaa uutta tietoa kaunokirjallisista tyttöhenkilöistä.

Tutkimukseni kannalta keskeisimpiä käsitteitä ovat väkivalta ja tyttöys, mutta myös esimerkiksi fantasian ja erityisesti YA-fantasian käsitteitä on mielekästä avata, sillä aineistoni kuuluu YA-fantasian genreen. Korpua, Hirsjärvi, Kovala & Välisalo määrittelevät toimittamansa teoksen *Fantasia. Lajit, ilmiö ja yhteiskunta* johdannossa, että fantasia on yksinkertaisesti “(kaikkea) mielikuvituksellista”. Fantasia tulee kreikan kielen sanasta *phantasiā*, joka “merkitsee muun muassa kuvittelua, mielikuvitusta ja kuvitelmaa.” (Korpua ym. 2021, 11.) Korpua ym. jatkavat:

Fantasian sisälle voidaan kategorisoida esimerkiksi yliluonnollinen ja sadunomainen, arkitodellisuutemme ylittävä tai sen rajoja koetteleva fiktiio. - - Fantasia on siis yksinkertaistetusti mielikuvituksellista, arkitodellisuutemme realismiin ylittävää, ohittavaa tai kiertävää fiktiota. Sen sisään voidaan mahduttaa tieteisfiktion mahdolliset maailmat, ns. genrefantasian kuvitellut toissijaiset maailmat, kauhun groteskit kuvastot sekä oudot, logiikkaamme koettelevat toiset maailmat. (Korpua ym. 2021, 14–15.)

Tämän tutkielman kannalta juuri nuorille aikuisille suunnatun fantasiakirjallisuuden eli vakiintuneemmin YA-fantasiakirjallisuuden (eng. young adult fantasy fiction, lyhennettynä YAF) käsite on vielä fantasian yleiskäsitettä keskeisempi. Vaikka YA-fantasiakirjallisuus pitääkin sisällään myös edellä mainitun fantasiakirjallisuuden määritelmän, tuo YA-etuliite siihen myös jotakin uutta. Kim Wilkins määrittelee tutkimuksessaan YA-fantasian olevan kirjallisuuden genre, joka “yhdistää kaksi jo vakiintunutta genreä, YA-fiktion ja fantasiafiktion - -” (2019, i, suom. EMM). Wilkinsin mukaan YA-fantasiakirjallisuutta lukevat niin lapset, nuoret kuin aikuisetkin. Hänen määritelmänsä mukaan YA-fantasiakirjallisuus eroaa aikuisille suunnatusta kirjallisuudesta esimerkiksi siten, että sivumäärät ovat usein pienempiä, minkä myötä myös teosten juonet ovat suoraviivaisempia, ja siten, että YA-fantasiateokset eivät ole yhtä kalliita kuin aikuisille

suunnatut. Merkittävin tunnuspiirre YA-kirjallisuudelle on Wilkinsin mielestä kuitenkin se, että narratiivien fokalisoijina ovat nimenomaan nuoret ja teini-ikäiset päähenkilöt. (Wilkins 2019, 5-7.) En ole täysin samaa mieltä Wilkinsin kanssa YA-fantasiakirjallisuuden ja “aikuisten kirjallisuuden” eroista, sillä oman kokemukseni mukaan juuri YA-fantasiateokset ovat usein sivumääriltään huomattavasti aikuisten teoksia pidempiä, ja niissä on myös usein todella monimutkaisia juonikuvioita – tämän tutkielman aineisto on tästä kuvaava esimerkki. Wilkinsin määritelmä tuo kuitenkin hyvin esiin YA-fantasiakirjallisuuden erityisyyden siinä, että se yhdistää kaksi kirjallisuudenlajia ja luo näin täysin uuden genren.

Väkivalta on tutkielmassani erittäin keskeinen käsite. Maailman terveysjärjestö WHO:n määritelmän mukaan väkivalta on “fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön ja joka johtaa tai joka voi hyvin todennäköisesti johtaa kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen tai perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen” (WHO 2002, 21). WHO myös tarkentaa, että mainitun “fyysisen voiman tai vallan käytön” käsite on ymmärrettävä niin, että se sisältää laiminlyönnin ja kaikenlaisen fyysisen, seksuaalisen ja psykologisen hyväksikäytön samoin kuin itsemurhan ja muun itsetuhoisen käytöksen” (WHO 2002, 22).

Väkivalta jaetaan myös erilaisiin muotoihin, ja nämä väkivallan eri muodot ovat hyvin tärkeässä roolissa tätä tutkielmaa varten tuottamassani taulukossa (luku 2.1). Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) verkkosivuilla väkivalta on jaettu lähisuhdeväkivaltaan, seksuaaliväkivaltaan, fyysiseen, henkiseen ja taloudelliseen väkivaltaan, kaltoinkohteluun, vainoamiseen, koulukiusaamiseen, radikalisoitumiseen, sukupuolistuneeseen väkivaltaan sekä kulttuuriseen tai uskonnolliseen väkivaltaan ja kunniaväkivaltaan (THL 2022). Aineistoni kannalta keskeisimmiksi edellä mainituista kategorioista nousevat fyysinen ja henkinen väkivalta. Fyysinen väkivalta määritellään THL:n sivuilla olevan “esimerkiksi tönimistä, lyömistä, potkimista, tukistamista, pään hakkaamista, kuristamista, raapimista, repimistä, ravistelua, ampuma- tai teräaseen käyttöä tai fyysisellä väkivallalla uhkailua” (THL 2022). Henkisen väkivallan puolestaan kuvataan olevan “esimerkiksi alistamista, arvostelua, nimittelyä, halveksuntaa, kontrollointia, sosiaalisen kanssakäymisen rajoittamista, voimakasta mustasukkaisuutta, eristämistä, tavaroiden hajottamista, kotieläinten vahingoittamista tai jollakin näistä uhkailua. Myös esimerkiksi itsemurhalla uhkaaminen on henkistä väkivaltaa.” (THL 2022.) Sanna Karkulehto ja Leena-Majja Rossi määrittelevät toimittamansa teoksen *Sukupuoli ja väkivalta*:

Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa (2017, 12) johdannossa fyysisen väkivallan olevan “toisen elävän olennon ruumiilliseen koskemattomuuteen puuttumista, josta seuraa enemmän tai vähemmän kipua, vammoja sekä tilapäisiä tai pysyviä toiminnan vaikeuksia; äärimmillään fyysinen väkivalta johtaa elämän loppumiseen”. Heidän mukaansa psyykkinen eli henkinen väkivalta puolestaan on “pelottavaa uhkaamista, syyllistämistä, naurunalaiseksi tekemistä, nöyryyttämistä, vähättelyä, kylmyyttä ja reagoimattomuutta tai muuta psykologista uhkaa.” (Karkulehto & Rossi 2017, 12.) Molemmat määritelmät fyysiselle ja henkiselle väkivallalle pitävät sisällään varsin monenlaista käyttäytymistä ja kuvaavat näin osuvasti väkivallan monimuotoisuutta. Näiden väkivallan muotojen lisäksi minun täytyy itse identifioida muutama väkivallan muoto, sillä aineistoni vaatii sitä.

Henry Bacon jakaa teoksessaan *Väkivallan lumo – Elokuva väkivallan kauheus ja viihdyttävyyttä* (2010, 12–13) väkivallan erilaisiin lajeihin, jotka ovat hengen riistäminen, ruumiillisen kivun tai vahingon tuottaminen, seksuaalinen hyväksikäyttö, uhkailu, painostaminen, kiristäminen tai muu sellainen toisen pakottamiseksi tai hyväksikäyttämiseksi, kielteisten ja vihamielisten tunteiden ilmentäminen kielenkäytön (huutaminen, nimittely, kiusoittelu), eleiden ja ilmeiden kautta, ilkeämielinen juoruilu ja vihjailu, väärin tietojen levittäminen, kohtuuton tai perusteeton arvostelu, toisen saavutusten, taitojen tai arvostelukyvyn kyseenalaistaminen (yksityisesti tai julkisesti), sulkeminen yhteisön ulkopuolelle, vuorovaikutuksesta kieltäytyminen ja luottamuksen petttäminen. Näitä Baconin nimittämiä lajeja on tunnistettavissa aineistosta runsaasti, mutta itse näen kyseisten väkivallan lajien olevan alisteisia väkivallan muotojen käsitteille, sillä esimerkiksi uhkailu ja ilkeämielinen juoruilu voidaan molemmat määritellä henkiseksi väkivallaksi. Näin ollen selkeyden vuoksi käytän laajempia fyysisen ja henkisen väkivallan käsitteitä sen sijaan, että jakaisin väkivallan Baconin määrittelemiin lajeihin.

Kolmas tutkimukseni kannalta keskeinen käsite on tyttöys. Mia Österlundin mukaan tyttöydelle ei ole olemassa universaalia ja kattavaa määritelmää, mutta sen voidaan kuitenkin määritellä koostuvan tyttönä olemisen tilasta, sinä ajanjaksona elämästä, jona henkilö on tyttö, sekä tyttöyden kollektiivisuudesta (Österlund 2021). Myry Voipio määrittelee tyttökirjallisuutta käsittelevässä väitöskirjassaan tyttöyden seuraavasti:

Länsimaisissa kulttuurisissa diskursseissa tytöt ja tyttöys nähdään neuvoteltavana, jatkuvasti liikkeessä olevana historiallisena prosessina, jossa ovat esillä myös konventionaaliset sukupuolen esittämisen ja tekemisen tavat. Tyttö on kulttuurinen konstruktio ja kategoria. -- Tytön ja tyttöyden määrittelyä vasten tarkasteltuna

tyttökirjallisuuden tyttöähämot ovat paitsi tyttöjen representaatiota ja kuvauksia, myös konstruktioita ja osa kulttuurisesti tuotettua tyttöjen kategoriaa. (Voipio 2015, 57.)

Voipio, Formark ja Mulari tarjoavat myös toimittamansa *Nordic Girlhoods* -teoksen (2017) johdannossa määritelmän tyttöydelle. Heidän mukaansa tyttöys tarkoittaa “sosiaalisia, kulttuurisia, historiallisia, diskursiivisia ja materiaalisia kategorioita, jotka ovat esimerkiksi luokan, seksuaalisuuden, etnisyyden ja iän intersektioissa. - - Erilaisia tyttöyksiä ja feminiinisyyksiä neuvotellaan ja tuotetaan jatkuvasti.” (Formark ym. 2017, 3, suom. EMM.) Tyttöyden määritelmä on siis melko laaja, ja tyttöys voidaan määritellä useilla eri tavoilla. Yhteistä edellä mainituille määritelmille vaikuttaa olevan ymmärrys tyttöydestä varsin liikkuvana ja jatkuvasti muotoutuvana kategoriana, johon vaikuttavat monenlaiset tekijät. Itse ymmärrän tyttöyden juuri tällaisena varsin joustavana, alati muuttuvana kategoriana. Vaikka tämän tutkielman johdannossa puhuin tyttöjen olevan juuri nuoruuden ja naiseuden intersektiossa, en kuitenkaan näe tyttöyden rajoittuvan pelkkään lapsuuteen ja olevan sidoksissa henkilön ikään. Tästä syystä tarkastelen tutkimuskohteitanikin edelleen tyttöinä, vaikka he sarjan aikana ovatkin 16–21-vuotiaita. Aineistossa itsessään myös puhutaan tutkimuskohteistani sanalla “girl” eli tyttö, joten senkin takia tarkastelen heitä nimenomaan tyttöinä enkä naisina.

2 VÄKIVALTAISET TYTTÖHAHMOT

2.1 Väkivallan määrä ja muodot

Tässä luvussa pyrin vastaamaan ensimmäiseen esittämäni tutkimuskysymykseen eli siihen, kuinka paljon ja millaista väkivaltaa tutkimuskohteenani olevat tyttöhenkilöhahmot harjoittavat teoksissa. Olen käynyt kaikki seitsemän teosta läpi tarkalla teemoittelevalla lähiluvulla ja koonnut kaikki löytämäni väkivaltatapaukset numeeriseen muotoon. Havainnollistaakseni näitä löydöksiäni olen tuottanut keräämästäni datasta taulukon, josta käyvät ilmi jokaisen tutkimuskohteenan olevan tyttöhahmon väkivallan määrät ja muodot. Pelkkien lukumäärien lisäksi taulukosta käyvät ilmi eri väkivallan muotojen prosentuaaliset osuudet väkivallan kokonaismäärästä. Tätä taulukkoa ja sen lukuja tulkitsemalla pyrin vastaamaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni.

Määrällisen datan analyysi ei ole kovinkaan yleinen analyysityökalu kirjallisuudentutkimuksessa, mutta sillä on potentiaalia tuottaa tietoa hieman erilaisesta näkökulmasta laadulliseen analyysiin verrattuna ja se on siten täysin sovellettavissa myös kirjallisuudentutkimukseen. Kvantitatiivinen analyysi mahdollistaa esimerkiksi erilaisten toistuvien ilmiöiden tarkastelun. Tässä tutkielmassa hyödynnän kvantitatiivista analyysiä juuri teoksissa toistuvan tyttöjen harjoittaman väkivallan tarkasteluun, tavoitteenani tuottaa vahvaa, numeerista näyttöä teosten tyttöjen väkivaltaisuudesta ja näiden harjoittamasta väkivallasta. Se, että ainoastaan toteaisin tyttöjen

olevan väkivaltaisista, ei tunnu riittävältä, joten tahdon tarkastella tyttöjen väkivaltaa tarkemmin ja tuottaa siitä yksityiskohtaista tietoa.

Kuten Taulukosta 1. käy ilmi, olen jakanut aineistossa analysoimiani väkivallan esityksiä kahdeksaan kategoriaan, joista ensimmäisiä ovat fyysinen ja henkinen väkivalta. Kolmanneksi väkivallan muodoksi nostan itseen kohdistuvan väkivallan, sillä sitä esiintyy aineistossa melko runsaasti ja WHO:n määritelmän mukaisesti miellän myös itsetuhoisen käytöksen väkivallaksi. Neljäs kategoria, jonka muodostan, koskee erityisesti vain omaa aineistoani, sillä siinä on näkyvissä se väkivalta, jota kohdehahmoni tekevät Grisha-voimiensa avulla. Samaan kategoriaan asetan myös tapaukset, joissa hahmot uhkailevat muita Grisha-voimillaan, sillä kuten THL:n määritelmät fyysiselle ja henkiselle väkivallalla edellä (luku 1.3) osoittivat, myös väkivallalla uhkaaminen on väkivaltaa.

Viidennen väkivallan muodon identifioiminen aineistosta mahdollistui vain siitä syystä, että aineistoni ovat kaunokirjallisia teoksia, joissa lukijalla on uniikki tilaisuus nähdä henkilöhahmojen ajatuksiin. Näin kykenin ottamaan käsittelyyn myös tutkimuskohteideni väkivaltaiset tai väkivaltaan taipuvat ajatukset, jotka kertovat hyvinkin paljon kyseisen henkilön väkivaltaisuudesta, vaikka ne eivät aiheutakaan konkreettista haittaa, eikä ajatusten kohde ole välttämättä niistä edes tietoinen. Väkivaltaiset ajatukset kaunokirjallisuudessa kuitenkin näyttävät lukijalle väkivaltana, joskus jopa hyvinkin konkreettisenä väkivaltana, sillä vaikka ne jäisivätkin teosmaailman todellisuudessa vain ajatuksen tasolle, lukija kuitenkin kokee nuo ajatukset ja niiden takaisen intention. Lisäksi useissa tapauksissa teoksissa väkivaltaiset ajatukset jäivät pelkästään ajatuksiksi siitä syystä, että ketään muuta ei ollut paikalla kuulemassa tai tietyssä tilanteessa ei voinut puhua ääneen, sillä ilman näitä rajoituksia kyseiset ajatukset olisi luultavasti lausuttu ääneen uhkauksina – useissa kohdissa näin myös tapahtui. Tästä syystä koen relevantiksi tarkastella myös näitä tutkimuskohteideni väkivaltaisia ajatuksia, jotta saisin paremman vastauksen kysymykseen siitä, kuinka paljon tyttöhahmot väkivaltaa harjoittavat.

Taulukon kolme alimmaista kategoriaa pitävät sisällään sellaisia väkivaltatapahtumia, jotka eivät suoranaisesti sovi mihinkään muista kategorioista mutta jotka ovat kuitenkin tärkeitä tutkielmalleni, sillä ne kertovat hahmojen väkivaltaisuudesta. Kuudes kategoria pitää sisällään tilanteet, joissa hahmot ilmaisevat valmiutensa tai halukkuutensa väkivaltaan, seitsemäs kategoria tilanteet, joissa hahmot eksplisiittisesti ilmaisevat, etteivät tunne syyllisyyttä väkivaltaisesta käytöksestään ja kahdeksas puolestaan tilanteet, joissa hahmot puhuvat itsestään

väkivaltaisina eli niin, että he pitävät väkivaltaa omaan identiteettiinsä ja käytökseensä kuuluvana osana.

| Väkivallan muodot | Alina | % | Zoya | % | Inej | % | Nina | % | Kaikki | % |
|--------------------------|-------|-------|------|-------|------|-------|------|-------|--------|-------|
| 1. Fyysinen | 45 | 14,7 | 24 | 8,8 | 50 | 42,7 | 26 | 11,2 | 145 | 15,6 |
| 2. Henkinen | 53 | 17,3 | 84 | 30,9 | 20 | 17,1 | 45 | 19,3 | 202 | 21,8 |
| 3. Itseen kohdistuva | 76 | 24,8 | 29 | 10,7 | 11 | 9,4 | 16 | 6,9 | 132 | 14,2 |
| 4. Grisha-voimilla tehty | 64 | 20,9 | 67 | 24,6 | 0 | 0,0 | 59 | 25,3 | 190 | 20,5 |
| 5. Ajatukset | 48 | 15,7 | 48 | 17,6 | 15 | 12,8 | 58 | 24,9 | 169 | 18,2 |
| 6. Valmius väkivaltaan | 16 | 5,2 | 12 | 4,4 | 11 | 9,4 | 10 | 4,3 | 49 | 5,3 |
| 7. Ei syyllisyyttä | 4 | 1,3 | 1 | 0,4 | 3 | 2,6 | 6 | 2,6 | 14 | 1,5 |
| 8. Väkivaltainen minä | 0 | 0,0 | 7 | 2,6 | 7 | 6,0 | 13 | 5,6 | 27 | 2,9 |
| Yhteensä | 306 | 100,0 | 272 | 100,0 | 117 | 100,0 | 233 | 100,0 | 928 | 100,0 |
| Osuus koko väkivallasta | | 33 | | 29 | | 13 | | 25 | | 100 |

TAULUKKO 1

Kuten taulukosta on nähtävissä, aineistosta löytyi yhteensä 928 väkivaltatapausta, joissa väkivallan tekijänä on joku tutkimistani tyttöhahmoista. Alinan osuus tapauksista on 306 tapausta, Zoyan 272, Inejin 117 ja Ninan 233 tapausta. Alinan prosentuaalinen osuus koko väkivaltatapausten määrästä on 33 prosenttia, Zoyan 29 prosenttia, Inejin 13 prosenttia ja Ninan 25 prosenttia. Alina on siis näiden lukujen valossa tutkimuskohteista useimmin tekijänä kyseisissä väkivaltatapauksissa, kun taas Inej vähiten. Näihin lukuihin vaikuttaa kuitenkin varmasti se, että sarjan ensimmäiset kolme teosta on kerrottu pelkästään Alinan näkökulmasta, kun taas muut tytöt jakavat omat teoksensa myös muiden fokalisoijien kanssa, jolloin Alinan (väkivaltainen) toiminta ja ajatukset ovat enemmän esillä kuin muiden. Se, että Inej näyttäytyy näiden lukujen mukaan vähiten väkivaltatapauksia omaavana voi puolestaan johtua siitä, että hän esiintyy vain kolmessa sarjan teoksessa, kun taas muut tytöt esiintyvät neljässä ja jopa seitsemässä. On myös otettava huomioon, että Inej on tutkimuskohteista ainoa, joka ei ole Grisha, eikä hän tällöin myöskään käytä Grisha-voimia väkivaltaan kuten muut tutkimuskohteet.

Se, että Inej ei ole Grisha, vaikuttaa myös siihen, että Inej käyttää eniten fyysistä väkivaltaa koko joukosta. Fyysinen väkivalta on suurin yksittäinen väkivallan muoto Inejin kohdalla ja lähes 43% hänen kokonaisväkivaltamäärästään. Alinalla on toiseksi eniten fyysisen väkivallan tapauksia, Ninalla kolmanneksi ja Zoyalla vähiten. Inej selvästi suosii fyysistä väkivaltaa, mikä tulee ilmi myös teoksissa, sillä Inej kuvataan aseistautuneena useilla veitsillä, joita hän pitää “kumppaneinaan” ja joille hän on jopa antanut nimet (SoC, 39). Muilla tytöillä fyysisen väkivallan osuus sen sijaan ei ole kovin suuri, mikä selittyy varmasti ainakin osittain sillä, että he kaikki ovat Grishoja ja käyttävät omia Grisha-voimiaan väkivaltaan sen sijaan, että he käyttäisivät

fyysistä väkivaltaa. Kyseinen päätelmä on helppo tehdä taulukon pohjalta, sillä sen mukaan Ninan kohdalla Grisha-voimin harjoitettu väkivalta tai sillä uhkaaminen on suurin kategoria ja 25,3 prosenttia hänen kokonaisväkivaltamäärästään, ja Alinan ja Zoyan kohdalla samainen kategoria on toiseksi suurin, Alinalla 20,9 prosenttia ja Zoyalla 24,6 prosenttia.

Taulukossa on mielenkiintoisesti näkyvissä se, kuinka jokaisella tutkimuskohteella on tietty väkivallan muoto, jota tämä suosii eniten, ja jokaisella tuo muoto on eri. Kuten mainittu, Inej suosii fyysistä väkivaltaa ja Nina puolestaan Grisha-voimiaan, vaikkakin Ninan väkivaltaiset ajatukset ovat lähes yhtä suuri kategoria, 24,9 prosenttia. Alinalla suurin yksittäinen kategoria sen sijaan on itseen kohdistuva väkivalta, jonka osuus on 24,8 prosenttia. Tämä ei ole siinä mielessä yllättävää, että trilogiassa Alina kuvaa jatkuvasti itseinhon tunteita ja ajautuu välillä jopa itsetuhoiseen käyttäytymiseen, eikä hän välitä, kuinka hänelle käy (esim. SaS, 497–498). Muutkin tytöt ovat itseään kohtaan väkivaltaisia, mutta eivät todellakaan samassa mittakaavassa, sillä heidän itsetuhoisuutta osoittavat prosenttiosuudet ovat suhteellisesti melko pieniä. Zoyan eniten käyttämä väkivallan muoto on henkinen väkivalta, joka on jopa 30,9 prosenttia eli lähes kolmasosa hänen väkivaltatapaustensa kokonaismäärästä. Zoyaa kuvataan teoksissa “hirveäksi” (SaB, 207, 221), ja hän myös tiedostaa itse olevansa usein hyvin piikikäs ja kova muita ihmisiä kohtaan: “*“Who will speak for me? Zoya wondered. Nikolai? Genya? And what would they say? She was impossible and vain, bitter and poisonous as yewberries. She was brave. It didn’t add up to much.”*” (RoW, 431-432.) Zoyan harjoittaman henkisen väkivallan selitetään teoksissa siis ainakin osittain johtuvan hänen ”kipakasta” luonteestaan, joka ei yleensä salli hänen kaunistella tai suodattaa sanojaan. Henkinen väkivalta on suuri kategoria myös muilla tytöillä, sillä Inejillä se on toiseksi suurin (17,1%) ja Alinalla ja Ninalla kolmanneksi suurin (17,3% ja 19,3%). Kaikki tyttöhahmot siis käyttävät suhteellisen paljon henkistä väkivaltaa. Henkinen väkivalta onkin eniten teoksissa esiintyvä väkivallan muoto ja sen osuus kokonaisväkivallasta on 21,8 prosenttia.

Kaikki tutkimani tyttöhahmot myös ajattelevat melko paljon väkivaltaisia ajatuksia, sillä jokaisella kyseinen kategoria sijoittuu suuruusluokassa suhteessa muihin kategorioiden vähintään keskivaiheille. Kuten mainittu, Ninan tapauksessa väkivaltaiset ajatukset ovat jopa toiseksi suurin kategoria, Zoyalla ja Inejillä puolestaan kolmanneksi suurin ja Alinalla neljänneksi suurin. Näiden edellä käsiteltyjen melko suurten kategorioiden lisäksi identifioin aineistosta taulukon kolme alinta kategoriaa, joiden osuus kokonaisväkivallasta on jokaisen tytön kohdalla melko pieni. “Valmius väkivaltaan” -kategoria on kaikilla muilla paitsi Ninalla näistä kolmesta suurin. “Väkivaltainen minä” on Ninan tapauksessa suurin, Zoyan ja Inejin tapauksissa toiseksi suurin ja

Alinan tapauksessa pienin kategoria, ja “Ei syyllisyyttä” on kaikilla muilla paitsi Alinalla pienin kategoria. Pientä hajontaa on siis huomattavissa tutkimuskohteiden välillä siinä, miten he tunnistavat ja hyväksyvät väkivallan itsessään ominaispiirteensä ja siinä, kuinka paljon he eksplisiittisesti eivät tunne syyllisyyttä. Erityisen mielenkiintoista on, että Alina, jolla on suurin määrä väkivaltatapauksia, joissa hän on tekijänä, ei ilmennä aineistossa lainkaan oman väkivaltaisuutensa tunnistamista, kun taas muilla tutkimuskohteilla “Väkivaltainen minä” - kategoria on keskimäärin 4–5 prosenttia kokonaisväkivallasta.

Tässä luvussa selvitin, kuinka paljon ja minkälaista väkivaltaa tutkimuskohteeni teoksissa harjoittavat. Löysin teemoittelevalle lähiluvulle teoksista 928 väkivaltatapausta, joissa tekijänä oli joku neljästä tutkimuskohteena olevasta tytöstä. Lisäksi identifioin tapauksista kahdeksan erilaista väkivallan muotoa. Sitä, onko kyseinen tapausten kokonaislukumäärä paljon tai vähän väkivaltaa on mahdotonta arvioida, mutta näiden lukujen perusteella voitaisiin jo tulkita, että kyseiset tytöt esitetään teoksissa väkivaltaisina monissa tilanteissa. Kyseessä ei myöskään ole vain muutama tilanne, vaan jokaisen tytön kohdalla tapauksia on yli sata. Seuraavassa luvussa tarkastelen sitä, kuinka muut henkilöhahmot suhtautuvat tutkimuskohteiden väkivaltaisuuteen selvittääkseni sen, minkälainen yhteiskunnallinen suhtautuminen väkivaltaisiin tyttöihin teosmaailmassa vallitsee.

2.2 Suhtautuminen väkivaltaisiin tyttöihin

Tässä luvussa kartoitan vastausta toiseen tutkimuskysymykseeni selvittämällä, kuinka teosten muut henkilöhahmot suhtautuvat tutkimuskohteiden väkivaltaisuuteen. Keskityn analyysissäni erityisesti sellaisiin henkilöhahmoihin, jotka ovat tutkimuskohteille läheisiä, sillä nämä samat hahmot ovat myös todella keskeisiä hahmoja teoksissa. Suurin osa heistä on jopa fokalisoijia, joten lukija pääsee näkemään heidän mieleensä, jolloin myös heidän suhtautumistaan väkivaltaan on helpompi tarkastella. Pidän juuri näiden tutkimuskohteilleni läheisten hahmojen tarkastelua perusteltuna valintana, sillä näiden hahmojen mielipiteillä ja suhtautumisella on paljon painoarvoa teoksissa, etenkin kun he ovat myös juonellisesti varsin keskeisiä henkilöitä teossarjassa. Myös lukija kiinnittää eniten huomiota juuri näiden keskeisten henkilöhahmojen suhtautumiseen ja antaa sille enemmän painoarvoa, kun taas sivuhenkilöiden mielipiteet jäävät taka-alalle, jolloin keskeisten henkilöhahmojen mielipiteet esimerkiksi juuri tutkimuskohteiden väkivaltaisuudesta

voivat vaikuttaa myös lukijan mielipiteeseen aiheesta. Samalla nämä läheiset henkilöhahmot myös muodostavat lukijan mielessä sen teosten yhteiskunnan, jonka arvoilla ja normeilla on merkitystä, jolloin tämä yhteiskunta on nimenomaan se, jota minun on relevanttia tarkastella.

Kaikilla tutkimuskohteillani on teoksissa vähintään yksi romanttisen kiinnostuksen kohde, josta tulee tämän kumppani. Kaikki nämä kiinnostuksen kohteet ovat myös erittäin keskeisiä hahmoja teoksissa ja heillä on hyvin henkilökohtainen side tutkimuskohteisiin. Tämän vuoksi heidän suhtautumistaan tutkimuskohteideni väkivaltaisuuteen on mielekästä tarkastella, kuten jo edellä perustelin. Alinalla romanttisen kiinnostuksen kohteita on oikeastaan kolme, sillä hän on trilogian aikana romanttisesti kiinnostunut parhaasta ystävästään Malyen “Mal” Oretsevista, Varjosta ja Nikolai Lantsovista. Alina kuitenkin päätyy yhteen Malin kanssa. Zoyallakin on trilogian alussa lyhyt suhde Malin kanssa, mutta hänen ja Nikolain välille syttyy kipinä toisessa duologiassa ja kun Zoyasta tulee kuningatar, he päätyvät pariskunnaksi. Inejillä on romanttista kiinnostusta ainoastaan Kazia kohtaan, joka tuntee samoin, ja Ninalla on ensin romanttinen suhde Matthiaksen kanssa, jonka kuoleman jälkeen hän tutustuu Hanneen ja rakastuu tähän. Nämä romanttiset kumppanit ovat erityinen kiinnostukseni kohde tarkastellessani sitä, kuinka tutkimuskohteiden väkivaltaisuuteen suhtaudutaan. Otan kuitenkin huomioon myös muiden tutkimuskohteille läheisten hahmojen suhtautumisen ja tarkastelen myös hieman sitä, kuinka tutkimuskohteet suhtautuvat toistensa väkivaltaisuuteen, sillä esimerkiksi Inej ja Nina ovat läheisiä ystäviä keskenään.

Siinä, kuinka tutkimuskohteideni väkivaltaisuuteen suhtaudutaan, on selviä eroja. Alina ja Nina kohtaavat varsin ristiriitaista suhtautumista väkivaltaisuuttaan kohtaan, kun taas Inej ja Zoya ovat varsin arvostettuja juuri väkivaltaisuutensa vuoksi. Kaikkia tyttöjä kyllä arvostetaan väkivaltaisuutensa vuoksi, mutta osa heistä kohtaa myös inhoa, pelkoa ja tahtoa rajoittaa heidän väkivaltaisuuttaan.

Alinan väkivaltaisuuteen erityisen ristiriitaisesti suhtautuu juuri Mal. Alina harjoittaa teoksissa paljon hyvin “arkista” väkivaltaa, kuten pieniä loukkauksia, lyöntejä tai potkuja tilanteissa, joissa tietyt henkilöt tai asiat ärsyttävät häntä, ja hän kohdistaa väkivaltansa yleensä itselleen läheisiin henkilöihin. Mal on usein tämän väkivallan kohteena, sillä hän on Alinan paras ystävä ja täten hyvin läheinen Alinan kanssa. Mal kuitenkin suhtautuu tähän osaan Alinan väkivaltaisuudesta hyvin kevyesti, lähinnä humoristisesti. Esimerkiksi tilanteessa, jossa Mal kiusoittelee Alinaa ja tämä lyö häntä käsivarteen, ja myös uhkailee häntä, Mal kuittaa tilanteen naurulla:

“So you told him I had a goiter?” I whispered incredulously.
 “I had to say something. And it makes you quite a tragic figure. Pretty girl, giant growth, you know.” I punched him hard in the arm.
 “Ow! Hey, in some countries, goiters are considered very fashionable.”
 “Do they like eunuchs, too? Because I can arrange that.”
 “So bloodthirsty!”
 “My goiter makes me cranky.” Mal laughed, - - (SaS, 28.)

Sen, että Mal suhtautuu hyvin ylimalkaisesti Alinan väkivaltaisuuteen, vaikka se kohdistuisi häneen itseensä, voi tulkita viittaavan siihen, ettei Mal pidä Alinan väkivaltaisuutta ongelmana vaan ennemmin Alinan persoonaan kuuluvana piirteenä. Tätä päätelmä tukee myös kohta Malin ja Alinan välillä trilogian viimeisen teoksen lopussa, jossa Mal puhuu Alinan väkivaltaisuudesta nimenomaan tämän luonteenpiirteenä ja toteaa samassa tilanteessa tahtovansa mennä naimisiin Alinan kanssa:

“No,” he said as he drew me closer. “I have to spend the rest of my life finding ways to deserve a certain white-haired girl. She’s very prickly, occasionally puts goose droppings in my shoes or tries to kill me.”
 “Sounds fatiguing,” I managed as his lips met mine.
 “She’s worth it. And one day maybe she’ll let me chase her into a chapel.”
 I shuddered. “I don’t like chapels.”
 “I did tell Ana Kuya I would marry you.” (RaR, 522.)

Mal suhtautuu hyvin kannustavasti myös useimpiin tilanteisiin, joissa Alina kohdistaa väkivaltaisen käytöksensä johonkin toiseen henkilöhaamoon. Alina esimerkiksi lyö ja potkii Nikolaita, mistä Mal on hyvin tyytyväinen ja jopa “kateellinen”, koska ei itse pääse lyömään tätä (SaS, 200–201, 263). Nikolai itsekin suhtautuu Alinan väkivaltaisuuteen varsin positiivisesti, hyvin samaan tapaan kuin Mal (esim. SaS, 257). Nikolai kuitenkin näkee Alinan väkivaltaisuuden ja erityisesti tämän Grisha-voimat merkittävänä aseena sodassa Varjoa vastaan, kun taas Mal tahtoo suojella Alinaa niin, että tämä saa mahdollisimman vähän “verta käsiinsä” (RaR, 110). Nikolain hyvin käytännöllinen ja strateginen suhtautuminen Alinan väkivaltaan käy hyvin ilmi tilanteessa, jossa Alina uhkaa tukahduttaa Nikolain tämän nukkuessa ja Nikolai toteaa hilpeästi, että kerrankin Alina ajattelee poliitikon tavoin:

I shifted uneasily in my seat. “You’re so sure of everything,” I said sourly. “Maybe I’ll decide I want the throne and smother you in your sleep.”
 Nikolai just grinned. “Finally,” he said, “you’re thinking like a politician.” (SaS, 262.)

Siinä missä Nikolai suhtautuu Alinan väkivaltaisuuteen ja erityisesti tämän voimiin hyvin arvostavasti, Mal ei tee samaa. Vaikka Mal suhtautuukin Alinan muuhun väkivaltaisuuteen hyvin rennosti, erityisesti tämän Grisha-voimat aiheuttavat Malissa pelkoa ja inhoa. Jo heti trilogian

alussa Mal suhtautuu Alinan voimiin hyvin varovaisesti, ja trilogian edetessä hänen suhtautumisensa muuttuu koko ajan negatiivisemmaksi. Alina janoaa jatkuvasti lisää voimaa, jota hän saa harvinaisilla vahvistajilla (engl. *amplifiers*), eläinhahmoilla, joita tappamalla Grishat voivat kasvattaa voimiaan, ja samalla, kun Alinan voimat kasvavat, Malin suhtautuminen tämän voimiin muuttuu yhä kielteisemmäksi. Trilogian keskimmaisessa kirjassa Alinan ja Malin välille puhkeaa riita, jossa Mal tuo selkeästi esiin, ettei hän pidä Alinan uudesta Grisha-minästä ja Alina toteaa, että jopa ilman hankkimiaan vahvistajia hän ei koskaan voisi luopua voimastaan:

“It’s never easy with us, is it?”

I shoved to my feet, suddenly angry. “No, Mal, it isn’t. It’s never going to be easy or sweet or comfortable with me. I can’t just leave the Little Palace. I can’t run away or pretend that this isn’t who I am, because if I do, more people will die. I can’t ever just be Alina again. That girl is gone.”

“I want her back,” he said roughly.

“I can’t go back!” I screamed, not caring who heard me. “Even if you take away this collar and the sea whip’s scales, you can’t carve this power out of me.”

“And what if I could? Would you let it go? Would you give it up?”

“Never.” (SaS, 484.)

Mal ei kykene hyväksymään Alinan uutta identiteettiä, vaan hän tahtoi vanhan ja ei-voimia omaavan Alinan takaisin. Malin suhtautuminen kuitenkin muuttuu yllättäen huomattavasti positiivisemmaksi trilogian loppuvaiheessa, kun Alina toisen teoksen lopussa taistelee Varjoa vastaan ja melkein tappaa sekä itsensä että Varjon. Alina itsekin huomaa Malin muuttuneen suhtautumisen, ja kyseenalaistaa sen:

“What changed?”

“You. I saw it that night in the chapel. If I hadn’t been so scared, I could have seen it before.”

I thought of the militiaman’s body falling in pieces. “Maybe you were right to be scared of me.”

“I wasn’t afraid of you, Alina. I was afraid of losing you. The girl you were becoming didn’t need me any more, but she’s who you were always meant to be.”

“Power hungry? Ruthless?”

“Strong.” He looked away. “Luminous. And maybe a little ruthless too. That’s what it takes to rule. Ravka is broken, Alina. I think it always has been. The girl I saw in the chapel could change that.” (RaR, 225–226.)

Mal selittää pelänneensä eniten Alinan menettämistä, sillä voimiensa myötä Alina ei enää tarvinnut häntä kuten ennen, mutta tajunneensa viimein Alinan ja Varjon taistelun aikana, että Alina on juuri se, mitä Ravka tarvitsee selviytyäkseen. Malin nuiva suhtautuminen on siis johtunut siitä, että Alina on voimiensa myötä emansipoitunut hänen hallinnastaan eikä enää tarvitse häntä. Tämä aiheuttaa jonkin verran ristiriitaa Malin suhtautumiseen, sillä vaikka hän tavallaan suhtautuu Alinan väkivaltaisuuteen hyvin positiivisesti, hän myös trilogian aikana pelkää ja

kauhistelee Alinan Grisha-voimia, jotka ovat osa tämän väkivaltaisuutta. Kun Alina trilogian lopussa menettää voimansa, Mal kuitenkin suhtautuu hänen suruunsa varsin ymmärtäväisesti, mutta tunnustaa ajoittain toivoneensa Alinan menettävän voimansa:

“You were gone,” I said with a shiver. “And then my power—” My voice broke. He put out his arm, and I laid my head against his shoulder, careful not to disturb the bandages on his chest. “I’m sorry,” he said. “There were times ... there were times I wished your power away. But I never wanted this.”

“I’m grateful to be alive,” I said. “The Fold is gone. You’re safe. It just ... hurts.” - -
“Loss is loss,” Mal said. “You have the right to grieve.” (RaR, 518–519.)

Lopulta Alinan menettäessä voimansa Mal siis kuitenkin toteaa, ettei hän olisi halunnut niin tapahtuvan. Mal suhtautuu Alinan väkivaltaisuuteen pääasiallisesti hyvin arvostavasti ja positiivisesti, mutta tämän Grisha-voimia Mal aluksi pelkää, jolloin hän suhtautuu Alinan väkivaltaan hyvin negatiivisesti silloin, kun se kytkeytyy tämän Grisha-voimiin. Mal muuttaa suhtautumistaan positiivisemmaksi trilogian loppua kohti, mutta kokonaisuutena hänen suhtautumisensa on ristiriitaista.

Alinaa lähellä trilogiassa on myös Varjo, joka on ensin varsin hurmaava ja jopa Alinan romanttisen kiinnostuksen kohde, mutta lopulta tämän vihollinen. Varjon suhtautuminen Alinaan on tavallaan varsin arvostava, tosin vain siitä syystä, että Varjo haluaa käyttää Alinaa ja tämän voimia, sekä myös tämän väkivaltaisuutta, omiin tarkoituksiinsa. Varjo tahtoo hallita Alinaa ja viedä tältä itsemääräämisoikeuden, jota seuraava esimerkki kuvaa:

“I sought Morozova’s amplifiers for you, Alina, that we might rule as equals.”

“You tried to take my power for your own.”

“After you ran from me. After you chose—” He stopped, shrugged. “We would have ruled as equals in time.” - -

“We would be equals until the day I dared to disagree with you, until the moment I questioned your judgement or didn’t do as I was bid. Then you would deal with me the way you dealt with Genya and your mother, the way you tried to deal with Mal.” (RaR, 104–105.)

Varjon suhtautuminen Alinaan ja tämän väkivaltaisuuteen on siis hyvin kieroutunutta, sillä hän pyrkii alati hallitsemaan Alinaa. Varjo esimerkiksi ensin toteaa, ettei Alina ole murhaaja (SaB, 379), mutta hieman myöhemmin hän ilkkuu Alinan muuttuneen “melkoiseksi tappajaksi” (SaS, 184), jolloin hän selvästi pyrkii vaikuttamaan Alinan syyllisyydentuntoon. Samalla Varjo myös pyrkii ottamaan itselleen oikeuden määritellä Alina eli se, mitä tämä on tai ei ole, mikä on yksi tapa yrittää hallita toista. Myös Varjon suhtautuminen Alinan väkivaltaisuuteen on siis melko

ristiriitaista, sillä tämä ei todellisuudessa tahtois antaa Alinalle tilaa minkäänlaiseen toimijuuteen, oli se sitten väkivaltaista tai ei.

Mies- ja poikahahmojen lisäksi on mielenkiintoista tarkastella, kuinka muut tyttöahmot suhtautuvat Alinan väkivaltaisuuteen. Erityisesti Zoya on lähellä Alinaa trilogiassa, vaikka tytöt eivät pidä toisistaan. Zoya suhtautuu Alinan väkivaltaisuuteen varsin rennosti ja pelottomasti. Esimerkiksi tilanteessa, jossa Alina uhkailee Zoyaa, tämän vastaus on varsin huoleton ja omahyväinen: “I scowled. ‘How about I slice you open and see how your bones fit?’ Zoya fluffed her hair. ‘I bet they’re just as gorgeous as the rest of me.’” (RaR, 435–436.) Se, että Zoya on itsekin väkivaltainen, vaikuttaa varmasti siihen, että hän suhtautuu Alinan väkivaltaisuuteen täysin luonnollisena asiana. Myöhemmin toisessa duologiassa Zoya muistelee tunteitaan Alinaa kohtaan:

It had taken a long time for Zoya to think of Alina as anything other than a rival. She’d resented the orphan girl’s gifts, envied her position with the Darkling. She hadn’t understood what power meant then or the price that any of them would be forced to pay for it. After the war, Alina had chosen a life of peace and anonymity, bought with the charade of her death, but her name and her legend had only grown. Zoya was surprised to find she liked seeing Alina’s name on churches, liked hearing it spoken in prayers. Ravka had given too much of its love to men like the Darkling, the Apparatus, even the Lantsov kings. They owed a little of it to an orphan girl with no dress sense. (KoS, 333.)

Zoyan vastenmielisyys Alinaa kohtaan trilogiassa johtuu siis kateudesta tämän lahjoja ja asemaa kohtaan, ei esimerkiksi tämän väkivaltaisuudesta.

Alinan lisäksi myös Nina kohtaa ristiriitaista suhtautumista omaa väkivaltaisuuttaan kohtaan. Samoin kuin Alinan kohdalla, myös Ninaan suhtautuu ristiriitaisesti hänen romanttinen kumppaninsa, Matthias. Ensimmäisen duologian alussa Nina ja Matthias ovat tilanteessa, jossa he ovat tutustuneet vuotta aiemmin Matthiaksen kuljettaessa Ninaa ja joukkoa muita Grishoja orjalaivalla kohti Fjerdaa. Laivan haaksirikkouduttua Nina ja Matthias solmivat vastahakoisen liiton selviytyäkseen ja pelastavat toistensa hengen. Selviytymismatkallaan he myös ystäväystyvät ja ihastuvat toisiinsa, mutta kaikki muuttuu, kun he saapuivat fjerdalaiseen satamakaupunkiin, jossa Ninan Grisha-toverit löytävät Ninan ja uhkaavat Matthiaksen henkeä. Nina valehtelee kerhiläisille laivatyöläisille, että Matthias on orjakauppias, ja heidät viedään muiden Grishojen protesteista huolimatta oikeudenkäyntiin Ketterdamiin, jossa Matthias tuomitaan vankilaan. Duologian alussa Matthias luulee, että Nina on pettänyt hänen luottamuksensa, sillä hän ei edelleenkään tiedä Grishojen aiheuttamasta uhasta. Vihaisena Ninalle hän myös suhtautuu Ninaan todella negatiivisesti ja tahtoo jopa tappaa tämän (esim. SoC, 172). Matthiaksen suhtautumisessa

Ninaan kuitenkin kietoutuu alusta asti vahvasti yhteen halu ja viha sekä häpeä ja kunniantunto, sillä Matthias ihastuu Ninaan hyvin nopeasti heidän selviytyttyään haaksirikosta. Samalla hän kuitenkin häpeää omaa ihastustaan, sillä Nina edustaa hänelle vihollista, luonnonoikkua, jota hänet on opetettu vihaamaan. Tämä häpeä käy ilmi jo hyvin varhaisessa vaiheessa duologian ensimmäistä teosta, kun Matthias ja Nina tapaavat ensi kertaa vuoteen:

He reached up and touched her face. She had the softest skin. He'd laughed at her for it once. No real soldier had skin like that, he'd told her – pampered, coddled. He'd mocked the lushness of her body, ashamed of his own response to her. (SoC, 165.)

Matthias tunnustaa ilkkuneensa Ninan vartalon pehmeyttä vain siksi, että häpesi omaa reaktiotaan tähän. Hieman myöhemmin Matthias myös kuvaa ristiriitaisuutta, jota Nina hänessä aiheuttaa: “*Traitor, witch, abomination*. All those words came to him, but others crowded in, too: *beautiful, charmed one. Röed fetla*, he'd called her, little red bird, for the colour of her Grisha Order. The colour she loved.” (SoC, 166.) Matthiaksen suhtautuminen Ninaan on siis alusta asti erittäin ristiriitainen, mikä johtuu paitsi siitä, että Nina on Grisha, myös siitä, että Nina edustaa naistyyppiä, jollaisia Fjerdassa ei suvaita. “What she said made sense, but it unnerved him. In Fjerda women didn't talk this way, didn't speak of military or strategic matters. But Nina had always been like that.” (SoC, 279.) Itsenäinen sotilas-Nina saa Matthiaksen kyseenalaistamaan omaa kulttuuriaan ja lapsesta saakka oppimiaan asioita, ja häpeästä ja ristiriitaisista tunteistaan huolimatta Matthias tunnustaa pitävänsä Ninasta jo aivan heidän tuttavuutensa alussa. Samalla tunnustukseen kuitenkin sekoittuu kamppailu opittuja normeja ja Grishoista saatuja varoituksia vastaan:

“Why? What are you so afraid will happen? Afraid you might start to like me?”

He said nothing.

Despite her fatigue, she trotted ahead of him. “That's it, isn't it? You don't want to like a Grisha. You're scared that if you laugh at my jokes or answer my questions, you might start thinking I'm human. Would that be so terrible?”

“I do like you.”

“What was that?”

“I do like you,” he said angrily. She'd beamed, feeling a well of pleasure erupt through her. “Now, really, is that so bad?”

“Yes!” he roared.

“Why?”

“Because you're horrible. You're loud and lewd and ... treacherous. Brum warned us that Grisha could be charming.”

“Oh, I see. I'm the wicked Grisha seductress. I have beguiled you with my Grisha wiles!” She poked him in the chest.

“Stop that.”

“No. I'm beguiling you.”

“Quit it.” She danced around him in the snow, poking his chest, his stomach, his side.
“Goodness! You’re very solid. This is strenuous work.” He started to laugh. (SoC, 361–362.)

Matthiaksen negatiivinen suhtautuminen Ninaan kohdistuu lähinnä Ninan Grisha-voimiin, jotka kuitenkin ovat osa Ninaa ja myös tämän väkivaltaisuutta. Matthias alkaa tarinan edetessä kyseenalaistaa Grisha-fobiaansa ja käänteentekevä hetki tapahtuu duologian ensimmäisen teoksen lopulla, kun Matthiaksen vanha mentori ja isähahmo Jarl Brum, joka on opettanut Matthiaksen vihaamaan Grishoja, uhkaa Ninan henkeä ja Matthias päättää suojella Ninaa:

He turned to Brum, this man who had become father and mentor to him. When he’d lost his family, it had been Brum who had recruited him for the *drüskelle*. Matthias had been young, angry, completely unskilled. But he’d given what was left of his broken heart to the cause. A false cause. A lie. When had he seen it? When he’d helped Nina bury her friend? When he’d fought beside her? Or had it been long before – when she’d slept in his arms that first night on the ice? When she’d saved him from the shipwreck? Nina had wronged him, but she’d done it to protect her people. She’d hurt him, but she’d attempted everything in her power to make things right. She’d shown him in a thousand ways that she was honourable and strong and generous and very human, maybe more vividly human than anyone he’d ever known. And if she was, then Grisha weren’t inherently evil. They were like anyone else – full of the potential to do great good, and also great harm. To ignore that would make Matthias the monster. (SoC, 566–567.)

Tällöin Matthias tajuaa Grishojen olevan inhimillisiä olentoja, ei noitita tai demoneja, kuten hänelle on uskoteltu. Hän kolkkaa vanhan mentorinsa, pelastaa Ninan ja alkaa ajatella, että koko Fjerda tarvitsee asennemuutoksen.

Ninan muuhun kuin Grisha-voimiin liittyvään väkivaltaisuuteen Matthias suhtautuu aluksi hieman peläten ja toteamalla, että tappeleminen ei ole naisihmisille luonnonmukaista (SoC, 345), mutta myöhemmin duologiassa Matthias alkaa tarkastella oppimiaan arvoja ja ajatuksia kriittisesti ja arvostaa Ninan väkivaltaisuutta. Hän oppii jopa pitämään sitä Ninan ominaispiirteenä, kuten myös tämän Grisha-voimia. Hän on jopa hyvin huolissaan, kun Ninalla on vaikeuksia voimansa kanssa (CK, 210–211). Jo heti duologian alusta lähtien Matthias myös suhtautuu Ninan jokapäiväiseen väkivaltaan, kuten erilaisiin loukkauksiin, hyvin huolettomasti, samaan tapaan kuin Mal Alinan suhteen (esim. SoC, 345). Tietyntyyppisen väkivallan Matthias siis hyväksyy jo alusta asti, kun taas erityisesti Ninan Grisha-voimiin liittyvään väkivaltaan hän suhtautuu ajoittain hyvin negatiivisesti, mikä tekee hänen suhtautumisestaan melko ristiriitaista. Loppujen lopuksi Matthias, kuten myös Mal, hyväksyy Ninan kokonaisuutena kaikessa väkivaltaisuudessaan ja suhtautuu tähän varsin positiivisesti. Kuollessaan duologian lopussa Matthias lausuu: “Go home to Ravka,

Nina. Be free, as you were meant to be. Be a warrior, as you always have been. Just save some mercy for my people. There has to be a Fjerda worth saving. Promise me.” (CK, 713.)

Muut Ninaa lähellä olevat hahmot sen sijaan suhtautuvat Ninan väkivaltaisuuteen arvostavasti ja positiivisesti. Kaz, joka on tavallaan Ninan esihenkilö, suhtautuu tämän väkivaltaisuuteen hyvin arvostavasti, sillä Nina on hänellä töissä juuri sen vuoksi, että tämä suostuu käyttämään esimerkiksi Grisha-voimiaan väkivaltaan. Kaz jopa rohkaisee Ninaa väkivaltaan, sillä se on osa Ninan työnkuvaa ja Kaz itse hyötyy siitä (esim. SoC, 152, 156, 159–160, 173). Väkivaltainen Nina on Kazille arvokas työkalu. Kaz ja Nina myös ottavat duologian aikana useita kertoja yhteen ja Nina käyttää usein henkistä väkivaltaa Kazia kohtaan, mutta Kaz suhtautuu myös näihin tilanteisiin hyvin rauhallisesti. Esimerkiksi tilanteessa, jossa Nina uhkaa murtaa Kazin kallon, Kazin vastaus on hyvin rauhallinen, vaikkakin hieman provosoiva:

“Go to hell, Brekker.”

“Do your job, Zenik,” he shot back. “I didn’t bring you to Fjerda to perform funeral rites.” She lifted her hands. “How about I crack your skull open like a robin’s egg?”

“You don’t want a look at what’s inside my head, Nina dear.” (SoC, 375.)

Kazin lisäksi myös Jesper ja Inej suhtautuvat Ninan väkivaltaisuuteen arvostavasti ja vailla pelkoa. Jesper pitää Ninan väkivaltaisuutta arvossa hieman samaan tapaan kuin Kaz erityisesti siksi, että Ninan väkivaltaisuudesta on koko ryhmälle hyötyä. Tämä käy ilmi esimerkiksi tilanteissa, joissa Jesper luottaa Ninan ratkaisevan koko ryhmää uhkaavat tilanteet väkivallalla (SoC, 481; CK, 204). Jesper ei myöskään säikähdä, kun Ninan Grisha-voimat muuttuvat *jurda paremin* seurauksena niin, että hän pystyy elävän ruumiin sijaan hallitsemaan kuollutta ruumista. Kun Ninan uusi ja tuntematon voima tulee ensimmäistä kertaa esiin, Jesper ei pelästy vaan hän päinvastoin nimittää Ninaa upeaksi:

Cautiously, they examined the other guard. He lay with eyes open, staring up at the starry sky. His mouth and nostrils were choked with fine white dust.

“Did you do that?” said Jesper. - -

“It wasn’t you?”

“I appreciate the vote of confidence, but this was all you, gorgeous.” (CK, 147.)

Myös Inej suhtautuu Ninan väkivaltaisuuteen hyvin arvostavasti ja positiivisesti. Esimerkiksi ollessaan Jan Van Eekin vankina Inej pohtii ystäviään ja vertaa heitä Van Eekiin, joka on hyvin arvostettu liikemies: “She thought of Jesper toying with his guns, Nina squeezing the life from a man with the flick of a wrist, Kaz picking a lock in his black gloves. Thugs. Thieves. Murderers. And all worth more than a thousand Jan Van Ecks.” (CK, 86.) Inej siis pitää väkivaltaista Ninaa todella suurella arvossa. Inej suhtautuu Ninan väkivaltaan muutenkin hyvin rennosti, minkä voisi

tulkita johtuvan paitsi siitä, että Inej on itsekin väkivaltainen, myös siitä, että tytöt ovat hyviä ystäviä keskenään:

Nina's fists clenched. "I'm going to string his innards up like party garlands."
Inej laughed and settled her head on Nina's shoulder. "I appreciate the thought. Truly. But that debt is mine to pay." (CK, 277.)

Hannen, Ninan toisen romanttisen kumppanin suhtautumistapa hänen väkivaltaisuuteensa on mielenkiintoinen, etenkin kun sitä verrataan Matthiaksen suhtautumiseen. Myös Hanne on fjerdalainen ja hän on omaksunut samat opetukset Grishojen pahuudesta kuin Matthias. Hanne on kuitenkin myös Grisha, joten se saattaa olla syynä siihen, että hän hyväksyy Ninan ja tämän väkivaltaisuuden hyvin nopeasti, ja Hanne jopa avustaa ja rohkaisee Ninaa väkivaltaan. Kun Hanne ja Nina tapaavat ensi kertaa, he taistelevat, ja Nina melkein tappaa Hannen:

Nina held up her palms to make peace. "I'm not going to hurt you."
Now the girl showed no sign of hesitation. Her body was loose, relaxed, as if she felt more herself with steel in her hand. "You sure seemed like you wanted to hurt me a second ago."
"Well, I did, but I've come to my senses."
"I was trying to save your life! Why do you care about a wolf anyway? You're worse than the *drüskelle*." - - This girl was Grisha, and Nina had almost killed her. "I ... overreacted."
The tall girl shoved her knife back in its sheath. "Overreacting is throwing a tantrum when someone eats the last sweet roll." She pointed an accusatory finger at Nina. "You were out for blood." (KoS, 233–234)

Kyseisessä tilanteessa Hanne on selvästi tuhtunut Ninan väkivaltaisuudesta, mutta hänen närkästynyt suhtautumisensa ei kestä kauan. Vaikka toisen duologian ensimmäisessä kirjassa Nina valehtelee Hannelle ja käyttää tätä hyväkseen saadakseen tietoja, Hanne on vihainen ainoastaan siitä, että Nina on salannut häneltä todella paljon asioita, ja hän suostuu auttamaan Ninaa tämän vakoojantehtävässä, vaikka se tarkoittaa, että Hanne pettää oman kotimaansa (KoS, 652–654). Hanne ei myöskään pelkää Ninan muuntuneita Grisha-voimia, kun ne paljastuvat hänelle *King of Scars* -teoksen lopussa: "Hanne pulled back on the reins and glanced over her shoulder at Nina. "What are you?" She didn't sound scared, just angry. "Nothing good," said Nina, and sank back to her seat in the wagon." (KoS, 623.) Sarjan viimeisessä teoksessa Hanne itse kannustaa Ninaa väkivaltaan ja hän jopa ensin muotoilee ajatuksensa me-muodossa eli hän on itsekin valmis väkivaltaan:

Hanne bit her lip. They'd settled on her bed with hot tea and a tin of biscuits. "Couldn't we just ... well, couldn't you just eliminate him?" Nina laughed. "Easy now. I'm the ruthless assassin and you're the voice of reason, remember?" (RoW, 124)

Hannekin turvautuu lopulta väkivaltaan aivan teoksen lopussa, kun hän tappaa itsepuolustukseksi Fjerdan kruununprinssi Rasmuksen ja muokkaa Grisha-voimillaan itsestään Rasmuksen näköisen

ja Rasmuksesta itsensä näköisen, jolloin kaikki luulevat Hannen kuolleen. Hannen paljastettua tekonsa Ninalle hän ja Nina käyvät keskustelun, jossa Hanne kysyy, voisiko Nina rakastaa murhaajaa, johon Nina vastaa voivansa kysyä samaa:

“I can help with that,” said Nina. After all, they had the counsel of the dead.

“Will you?” Hanne’s brow creased. “Can you love a murderer?”

“I might ask the same.”

Hanne hesitated. “And can you love me in this body?”

“It is your heart I love. You know that, don’t you?”

Tears formed in Hanne’s eyes. “I hoped.” - -

“The prince and the fishwife? If you live as Rasmus, you know you’ll be king one day.” A king who knew what it was to be a woman in Fjerda, what it was to feel alone among her people. A true warrior.

“And you will be my queen.” Hanne’s shy glance pierced Nina—sudden light, too bright after so much darkness. “If you’ll have me.”

Nina laughed. “Oh, I’ll have you, Hanne Brum.” Hanne’s cheeks flushed. It was glorious.

“Two Grisha living in secret, ruling Fjerda, guiding them toward peace with Ravka? It’s too beautiful a dream. (RoW, 754–755.)

Hannen on kenties Matthiasta helpompi hyväksyä Ninan väkivaltaisuus, sillä siinä missä Matthias uskoo oppimiinsa kulttuurisiin normeihin siitä, minkälainen naisen tai tytön kuuluu olla, Hanne ei ole itsekään sopinut kyseisiin normeihin, esimerkiksi siksi, että hän kokee, ettei hänen ruumiinsa vastaa hänen todellista sukupuoltaan (RoW, 754–755). Lisäksi Hannekin on Grisha, joten hän ei kavahda myöskään Ninan voimia samalla tavalla kuin Matthias aluksi tekee. Ylipäätään Hanne suhtautuu Ninan väkivaltaisuuteen hyvin positiivisesti, lukuun ottamatta heidän ensitapaamistaan, jolloin Hanne närkästyä Ninan häneen kohdistamasta väkivallasta, jolle ei Hannen mielestä ole rationaalista syytä.

Siinä missä Alina ja Nina kohtaavat jonkin verran ristiriitaista suhtautumista, Inej ja Zoya ovat lähes yksinomaan arvostettuja väkivaltaisuutensa vuoksi. Erityisesti Inejin väkivaltaisuus on huomattavan arvostettua kaikkien häntä lähellä olevien toimesta. Kazilla on Inejiin melko samankaltainen suhde kuin Ninaan, sillä Kaz on myös Inejin työnantaja. Toisaalta Inejin ja Kazin välejä mutkistaa orastava romanttinen kiinnostus, mikä varmasti vaikuttaa siihen, että Kaz suhtautuu Inejin väkivaltaisuuteen niin positiivisesti. Nähdäkseni suurempi vaikutus on kuitenkin sillä, että väkivaltaisena Inejistä on hyötyä Kazille, ja koska Kaz on sijoittanut paljon rahaa Inejiin vapauttaessaan tämän bordellista, hän odottaa “sijoitukseltaan” myös tuloksia. Kaz on myös itse opettanut Inejille paljon ja rohkaissut tätä väkivaltaan, jotta tästä on hänelle enemmän hyötyä:

Kaz had taught her to crack a safe, pick a pocket, wield a knife. He’d gifted her with her first blade, the one she called Sankt Petyr – not as pretty as wild geraniums, but more

practical, she supposed. *Maybe I'll use it on you*, she'd said. He'd sighed. *If only you were that bloodthirsty*. She hadn't been able to tell if he was kidding. (SoC, 285.)

Kuten sitaatista käy ilmi, Kaz ei kavahda Inejin uhkausta, vaan hän jopa yllyttää Inejä olemaan vielä väkivaltaisempi. Inej itse ei pidä siitä, että Kaz pitää häntä sijoituksena, ja kun tämä löytää Inejin puukotettuna ja pelastaa hänet “vain sijoitusmielessä”, Inej suhtautuu asiaan hyvin penseästi:

“You came back for me.”

“I protect my investments.”

Investments. “I'm glad I'm bleeding all over your shirt.”

“I'll put it on your tab.” (SoC, 238)

Kaz itse kuitenkin suhtautuu Inejin reaktioon hyvin rauhallisesti. Myöhemmin duologiassa kun Van Eck on kidnapannut Inejin ja muu ryhmä pelastanut hänet, Inej haastaa Kazin ja kysyy tältä suoraan, olisiko Kaz pelastanut häntä, jos hänestä ei enää olisi mitään hyötyä tälle:

When she turned to him, her eyes were bright with anger.

“He was going to break my legs,” she said, her chin held high, the barest quaver in her voice. “Would you have come for me then, Kaz? When I couldn't scale a wall or walk a tightrope? When I wasn't the Wraith anymore?” - -

“I would come for you,” he said, and when he saw the wary look she shot him, he said it again. “I would come for you. And if I couldn't walk, I'd crawl to you, and no matter how broken we were, we'd fight our way out together—knives drawn, pistols blazing. Because that's what we do. We never stop fighting.” (CK, 274.)

Kaz toteaa, että hän olisi tullut, vaikka olisi joutunut ryömimään ja he olisivat yhdessä taistelleet tiensä ulos. Kyseisessä kohtauksessa Kaz tuo ilmi, että hän todellisuudessa pitää Inejä arvokkaana myös muuten kuin sijoitusmielessä, ja samalla hän myös alleviivaa omaa arvostustaan Inejin väkivaltaisuuksia ja taistelutaitoja kohtaan. Kaz on itsekin hyvin väkivaltainen hahmo, joten hän arvostaa samaa piirrettä myös muissa, mikä voi osittain selittää hänen kunnioittavan suhtautumisensa sekä Ninan että Inejin väkivaltaisuuksiin. Lisäksi Kaz kuvataan teoksissa liikemieheksi, joka ei koskaan toimi ilman, että hän itse hyötyy toimesta jollakin tavalla. Inejin ja Ninan väkivaltaisuus hyödyttää Kazia, joten hänen suhtautumisensa on siitäkin syystä hyvin rohkaisevaa.

Matthiaksen suhtautuminen Inejin väkivaltaisuuksiin on erityisen mielenkiintoista, etenkin kun otetaan huomioon hänen aluksi hyvin negatiivinen suhtautumisensa Ninaan. Matthias on nimittäin alusta asti hyvin kunnioittava Inejin väkivaltaisuuksia kohtaan ja pitää sitä suurella arvolla (SoC, 170). Matthiaksen kunnioittava asenne johtuu osittain varmasti siitä, että Inej pelastaa koko

joukkion hengen ensimmäisen duologian alkupuolella, josta Matthias kiittää häntä (SoC, 299). Matthias tiivistää tunteensa Inejä kohtaan osuvasti duologian toisessa teoksessa: “*Inej*. Matthias was surprised at the gratitude that flooded him. Though he’d only known the little Suli girl for a short while, he’d admired her courage from the first. And she’d saved their lives multiple times, putting herself at risk to do so.” (CK, 189–190.) Matthiaksen kunnioitus Inejä kohtaan voi osittain johtua siitä, että Inej ei ole Grisha, vaan “luonnollinen” ihminen. Siinä missä Matthiaksen suhtautumista Ninaan monimutkaistaa myös hänen häpeällinen romanttinen kiinnostuksensa tätä kohtaan, jota puolestaan Inejä kohtaan ei ole, hänen suhtautumisensa Inejin on suoraviivaisempaa. Inejin suhtautuminen osoittaa, että Matthias kuitenkin selvästi osaa arvostaa väkivaltaisuutta tytössä, ja loppujen lopuksi hän arvostaa samaa piirrettä myös Ninassa.

Nina itse suhtautuu Inejin väkivaltaisuuteen hyvin samalla tavoin kuin Inej suhtautuu häneen, eli hyvin positiivisesti (esim. SoC, 528). Tyttöjen keskinäinen ystävyys saa heidät usein myös puhumaan väkivallasta, ja näissä tilanteissa molemmat suhtautuvat väkivaltaan erittäin huolettomasti. Esimerkiksi tilanteessa, jossa Inej on Ninan parantajan taitojen avulla selviytynyt puukotuksesta, Nina toteaa, kuinka paljon helpompaa on tappaa ihmisiä kuin hoivata heitä, ja molemmat purskahtavat nauruun: “Nina started to laugh through her tears. ‘I’m fine. You’re the one who got stabbed. I don’t know what’s wrong with me. It’s just so much easier to kill people than take care of them.’ Inej blinked, and then they both started laughing.” (SoC, 282.) Ninan ja Inejin syvästä ystävyydestä kertoo myös kohtaus duologian lopusta, jossa Nina ja Inej hyvästelevät toisensa. Nina kiittää Inejä heidän ystävyystään ja siitä, että Inej on ollut Ninan tukena:

Inej placed her hands on Nina’s shoulders. “We’ll see each other again.”
“Of course we will. You’ve saved my life. I’ve saved yours.”
“I think you’re ahead on that count.”
“No, I don’t mean in the big ways.” Nina’s eyes took them all in. “I mean the little rescues. Laughing at my jokes. Forgiving me when I was foolish. Never trying to make me feel small. It doesn’t matter if it’s next month, or next year, or ten years from now, those will be the things I remember when I see you again.” (CK, 740.)

Ninan toteamus osoittaa, että hän arvostaa Inejä muutenkin kuin tämän väkivallan takia. Siinä missä Inejin väkivaltaisuutta arvostetaan osana häntä, Zoyaa puolestaan arvostetaan aivan teossarjan alussa *ainoastaan* tämän väkivaltaisuuden vuoksi. Aivan trilogian alussa hänen kuvataan olevan luonteeltaan “hirveä”, mutta koska hän on kaunis ja voimakas, häntä siedetään (SaB, 176). Zoyan “myrkyllisyys”, jolla viitataan hänen hyvin säännölliseen henkisen väkivallan käyttöönsä, on itse asiassa esimerkiksi Alinan mielestä välillä “juuri sitä mitä hän tarvitsi” (RaR,

384). Etenkin trilogian alussa Zoya kuvataan hyvin epämiellyttävänä henkilöhahmona ja hänet on selvästi tyypistetty vain väkivaltaisen kiusaajan rooliin, mutta tarinan edetessä Zoyastakin paljastuu uusia, miellyttäviäkin puolia, ja hän henkilöhahmonsa laajenee ja monimutkaistuu. Toisessa duologiassa Zoya on lopulta yksi päähenkilöistä ja häntä arvostetaan jo muistakin syistä kuin vain siksi, että hän on väkivaltainen.

Yksi Zoyalle hyvin läheinen henkilöhahmo, jonka suhtautumista tämän väkivaltaan on mielekästä tarkastella, on Nikolai. Nikolai ja Zoya ovat läheisiä työtovereita toisessa duologiassa ja molemmat ovat myös tahoillaan romanttisesti kiinnostuneita toisistaan, mutta he ylläpitävät hyvin pitkään täysin platonista työkuumppanuutta aina sarjan loppupuolelle asti. Nikolai toistaa suhtautumisessaan hyvin paljon samoja konventioita kuin Mal ja Matthias, sillä myös hän suhtautuu todella rauhallisesti Zoyan “arkiseen” väkivaltaisuuteen (mm. KoS, 148, 160–161, 660) eli esimerkiksi erilaisiin uhkauksiin tai väkivaltaisiin ehdotuksiin. Nikolai ei kuitenkaan osoita pelon tai inhon merkkejä samoin kuin Mal ja Matthias, mutta tietyissä tilanteissa hän tuomitsee Zoyan väkivaltaisuuden tai pyrkii rajoittamaan sitä, kun tämä on mennyt tai on aikeissa mennä Nikolain mielestä liian pitkälle (KoS, 144–145, 278–279; RoW, 58). Nikolai kuvataan taitavana strategina, joten hän tietää, ettei kaikkia tilanteita kannata yrittää ratkaista väkivallalla, ja tämä on varmasti yksi syy siihen, että hän pyrkii ajoittain hillitsemään Zoyan väkivaltaisuutta. Lisäksi Nikolai on kuninkaana arvoasteikossa Zoyan yläpuolella ja Zoya on hänen työntekijänsä, joten hänellä on valta kritisoida sitä, kuinka Zoya käyttäytyy ja käyttää valtaansa kruunun nimissä. Nikolai suhtautuu Zoyan väkivaltaisuuteen pääosin arvostavasti, ja kuten Kaz Inejin ja Ninan kohdalla, hän myös pitää Zoyan väkivaltaisuutta työkaluna, jota kannattaa välillä käyttää ja toisinaan jättää käyttämättä, mutta samalla hän myös pyrkii ajoittain rajoittamaan Zoyan väkivaltaisuutta tilanteissa, joissa se voisi aiheuttaa Ravkalle haittaa.

Zoyan kitkeräksi kuvattu luonne ei kuitenkaan aiheuta Nikolaiissa tarvetta “kesyttää” häntä, toisin kuin useissa muissa miehissä. Hyvä esimerkki on kreivi Kirigin, joka on varma voivansa paljastaa Zoyan “hellän sielun”:

- - Is Commander Nazyalensky well?”

“Pretty as a picture and brimming with spite.”

“She is lovely, isn’t she?” said Kirigin dreamily. “I’ll leave you to it, then. And if you would ... send her my regards?”

“All Saints,” rumbled Tolya. “She’d have you for breakfast.”

The count grinned. “Might not be such a bad way to go, eh?”

“Kirigin, old friend,” said Nikolai, “you’re a good fellow. Why not find yourself a nice girl who likes hunting and can feel warmly toward a wastrel?”

Kirigin shuffled his feet like a schoolboy. “I just can’t help but feel that Commander Nazyalensky’s icy demeanor masks a tender spirit.”

Tolya snorted. “She’ll pulp your heart and drink it.” Kirigin looked aghast, but Nikolai suspected Tolya was right. He’d come to recognize the bizarre phenomenon of Zoya’s beauty, the way men loved to create stories around it. They said she was cruel because she’d been harmed in the past. They claimed she was cold because she just hadn’t met the right fellow to warm her. Anything to soften her edges and sweeten her disposition—and what was the fun in that? Zoya’s company was like strong drink. Bracing—and best to abstain if you couldn’t handle the kick. Nikolai hoisted himself back into the saddle. “Commander Nazyalensky’s icy exterior masks an even icier interior, but I will most certainly let her know you wish her health.” (KoS, 86-87.)

Nikolai ei ymmärrä, miksi monet muut miehet tahtoisivat muuttaa Zoyan luonnetta “kesymmäksi”, mikä kertoo siitä, että Zoyan väkivaltaisuus, joka nimenomaan saa hänet näyttäytymään kovana ja kylmänä, ei haittaa Nikolaita. Päinvastoin Nikolai pitää Zoyasta juuri tämän ”kipakkuuden” vuoksi, ja kun Zoya aivan viimeisen teoksen lopussa toteaa, että hän on liian häijy, jotta Nikolai voisi pitää hänestä, tämä toteaa pitävänsä Zoyaa suuressa arvossa juuri tämän julmuuden vuoksi mutta myös siksi, että tämä osoitti armoa fjerdalaisia kohtaan:

“You will grow to hate me. I’m too sharp. Too angry. Too spiteful.”

“You are all of those things, but you are so much more, Zoya. Our people will come to love you not despite your ferocity, but because of it. Because you showed mercy in our darkest hour. Because we know that if danger comes again, you will never falter. Give us that chance.” (RoW, 743.)

Tätä tulkintaa tukee myös rento ja huoleton tapa, jolla Nikolai usein vastaa Zoyan häneen kohdistamaan henkiseen väkivaltaan, esimerkiksi sarjan viimeisen teoksen loppupuolella:

He glanced up and met Zoya’s furious gaze.

“I am going to murder you in your sleep,” she seethed.

Nikolai winked. “Go on. Say something grand.” (RoW, 730.)

Zoyaa kunnioitetaan ja pelätään hänen tuulenkutsujan voimiensa takia jo sarjan alusta lähtien. Jopa Matthias tietää Zoyasta ja pitää tätä hyvin voimakkaana (CK, 334). Kunnioitus Zoyaa ja etenkin tämän *voimakkuutta* kohtaan ei vähene edes Zoyan muuttuessa lohikäärmeeksi, sillä Zoya pelastaa sekä Ravkan että Fjerdan, ja lopulta hänestä tehdään Ravkan kuningatar. Ennen lopullista päätöstä kuningattareksi ryhtymisestä Zoya kyseenalaistaa alamaistensa kunnioituksen kysymällä, haluavatko he ja kykenevätkö he todella hyväksymään kuningattaren, joka on sotilas, Grisha ja Suli:

“I am a soldier,” she said. “I’ve been a soldier since I was a child. Would you have a girl who has spent her life down in the trenches of battle wear a crown? Will you have a soldier queen?” - -

He straightened his jacket, stroked his voluminous white mustache. “Better a queen who knows the cost of battle. I will have a soldier queen.” - -

“I am a Squaller, a Grisha.” She cast a disdainful glance at Brum. “Some of our enemies will call me witch. And some of our own people will agree. Will you have a Grisha queen?”

“It’s true,” said the old duke from Grevyakin, whom she and Nikolai had visited with months ago. She’d been miserable through the whole evening, but now she was glad she’d managed to stay awake and civil. “Some will despise you. Others will call you Saint. I want to farm my land and see my children safe. I will bow to a Grisha queen if it will bring peace.” - -

Zoya took a deep breath. “My father’s name was Suhm Nabri, and I am his only daughter. Will you have a Suli queen?” - -

“Are the Suli not known for their far-seeing and their resilience?” he asked the chamber. Nikolai was going to have to give that man a medal. Or maybe Zoya would.

“That’s right,” said the duchess of Caryeva. “I don’t care where she’s from. I will bow to the only queen who can take to the skies on black wings and put terror in our enemies’ hearts.”

Nikolai rose. “I say yes!” he cried to the chamber, his face alight with optimism and triumph. “We will have a Suli queen, a Grisha queen, a Ravkan queen!” He had never looked more golden or more grand. (RoW, 732–735.)

Kansa on valmis hyväksymään Zoyan ja kunnioittamaan häntä, ja erityisesti Caryevan herttuattaren toteamus on tarkastelun arvoinen: “I don’t care where she’s from. I will bow to the only queen who can take to the skies on black wings and put terror in our enemies’ hearts.” (RoW, 735.) Juuri se, että Zoya kykenee muuttumaan lohikäärmeeksi ja aiheuttamaan pelkoa vihollisissa, on herttuattaren mielestä tärkeintä. Zoyan väkivaltaisuus siis lopulta nostaa hänet valtaistuimelle, vaikkakin se, että Zoya osoitti fjerdalaisille armoa eikä tappanut heitä, muutti sodan kulun ja käynnisti neuvottelut rauhasta ja Ravkan uudesta hallitsijasta.

Kaikkien tutkimuskohteideni väkivaltaisuuteen siis suhtaudutaan teoksissa etenkin heille läheisten henkilöhahmojen osalta arvostavasti ja kunnioittavasti, mutta suurin osa heistä kohtaa myös tiettyjen hahmojen taholta pelkoa, inhoa ja yritystä rajoittaa heidän väkivaltaisuuttaan. Ainoastaan Inejin väkivaltaisuus saa osakseen vain arvostusta. Toisen tutkimuskysymyksen vastaus on täten ristiriitainen. Seuraavassa luvussa tiivistän löydökseni ja pyrin arvioimaan niitä kriittisesti ja samalla löytämään vastauksen tutkielmani tutkimusongelmaan: millä tavalla teosmaailman yhteiskunnassa suhtaudutaan väkivaltaisiin tyttöihin? Pohdin myös, kuinka paljon genrellä ja teosten fiktiivisen maailman kontekstilla on merkitystä tutkimuskohteideni väkivaltaisuudelle.

2.3 Päätelmät

Luvuissa 2.1 ja 2.2 olen tarkastellut tutkimuskohteenani olevien tyttöhahmojen väkivaltaisuutta ensin siitä näkökulmasta, kuinka paljon ja millaista väkivaltaa tytöt teoksissa lukumäärällisesti harjoittavat ja sitten siitä näkökulmasta, kuinka muut henkilöhahmot suhtautuvat näihin tutkielmani ensimmäisessä vaiheessa esitelyihin väkivaltatapauksiin ja -tilanteisiin. Luvussa 2.1 totesin, että jo löytämäni väkivaltatapausten lukumäärän perusteella voidaan sanoa, tytöt esitetään teoksissa useissa tilanteissa väkivaltaisina – tarkalleen 928:ssa tapauksessa. Lisäksi identifioin kyseisistä väkivaltatapauksista kahdeksan eri väkivallan muotoa, joita tytöt teoksissa käyttävät. Tämä on mielenkiintoista uutta tietoa teossarjasta, jota ei aiemmin ole tutkittu väkivallan näkökulmasta, ja sen hankkiminen auttoi minua analyysin toisessa vaiheessa.

Analyysin toisen vaiheen löydökset esittelin luvussa 2.2. Nämä löydökset olivat ristiriitaisia, sillä yhtäältä tyttöihin ja heidän väkivaltaisuuteensa suhtauduttiin positiivisesti: arvostaen, rohkaisten ja välillä toisaalta hyvin rauhallisesti tai välinpitämättömästi, mikä osoittaa suhtautujan pitävän kyseistä väkivaltaisuutta melko normaalina ja tavallisena asiana. Toisaalta suurin osa tytöistä myös kohtaa teoksissa pelkoa, inhoa ja tahtoa rajoittaa heidän väkivaltaisuuttaan, mikä viittaa siihen, ettei tyttöjen väkivaltaisuutta pidetä teoksissa täysin tavallisena asiana.

Inej on tytöistä ainoa, jonka väkivaltaisuuteen suhtaudutaan ainoastaan arvostavasti. Tämä on mielenkiintoinen seikka, kun otetaan huomioon, että hän on tekijänä pienimmässä osassa väkivaltatapauksia verrattuna muihin tyttöihin. Onko arvostus siis sidoksissa siihen, kuinka paljon väkivaltaa tyttöhahmo harjoittaa; tyttökin saa olla väkivaltainen, kunhan ei vain ole liian väkivaltainen? Itse tulkitsen, että asia liittyy enemmän siihen, miten Inejin hahmoa kuvataan teoksissa. Inej on ylipäättään hahmona todella arvostettu, jopa hieman myyttinen, sillä hän omaa taitoja, joita kukaan muu ryhmästä ei omaa. Hän on todella pienikokoinen ja pystyy liikkumaan hyvin hiljaa, mikä mahdollistaa sen, että hän usein ilmestyy paikalle tai poistuu muiden huomaamatta. Jopa koko Ketterdam tuntee hänet nimellä “The Wraith” eli aave (mm. SoC, 45), sillä hän kykenee liikkumaan täysin huomaamatta ja pääsee sisään jopa lukittuihin tiloihin, ja myös hänen ystävänsä tuovat teoksissa usein ilmi sen, kuinka he eivät koskaan tiedä, mistä Inej seuraavaksi ilmestyy ja kuinka hän tekee katoamistempunsa (SoC, 137, 179, 228). Inej on siis hieman mystinen hahmo ja erittäin kunnioitettu hahmo, joten tulkitsen myös Inejin väkivaltaisuuteen liittyvän arvostuksen kietoutuvan hyvin suurelta osin tuohon samaan

kunnioitukseen, jota hän saa osakseen. Inej yksinkertaisesti aiheuttaa ympärillään olevissa niin suurta kunnioitusta, että jopa Matthias kunnioittaa häntä heti ensi tapaamisesta (SoC, 170).

Millainen *Grishaverse*-teosten yhteiskunnallinen suhtautuminen väkivaltaisiin tyttöihin siis loppujen lopuksi on? Vastaus ei ole täysin yksiselitteinen. Voidaan todeta, että teosmaailman yhteiskunnassa tyttöjen väkivaltaisuuteen suhtaudutaan pääosin positiivisesti ja sitä pidetään hyväksyttävänä, sillä vaikka tarkasteleman päänäkötytöt esitetään väkivaltaisina useissa tilanteissa, heidän väkivaltaisuuttaan myös useissa tapauksissa arvostetaan tai sitä pidetään asiaankuuluvana ja tavallisena. Väkivaltaisia tyttöjä ei kuitenkaan esitetä edes Grishaversumissa niin normaalina ilmiönä, etteivät väkivaltaiset tytöt kohtaisi esimerkiksi lainkaan pelkoa tai yrityksiä rajoittaa heidän väkivaltaisuuttaan. Se, että tyttöjen väkivaltaisuutta kommentoidaan teoksissa ja että he joutuvat puolustamaan itseään kyseisiä kommentteja vastaan, kertoo siitä, että nämä väkivaltaiset tytöt joutuvat kaikesta huolimatta taistelemaan omasta tilastaan ja oikeudestaan olla sellaisia kuin ovat. Väkivaltainen tyttöys ei siis kuitenkaan ole täysin teosmaailman yhteiskunnallisten normien mukaista ja täten yleisesti hyväksyttyä, sillä tytöt joutuvat puolustamaan oikeuttaan olla yhtä aikaa väkivaltaisia ja yhteiskunnan jäseniä. Vastaus tutkimusongelmaan on täten ristiriitainen, mutta se voidaan todeta, että Grishaversumissa väkivaltainen tyttöys on todella paljon hyväksytympää eikä läheskään yhtä suuri tabu kuin reaali maailman länsimaisessa yhteiskunnassa, jonka suhtautumista esittelin tämän tutkielman johdannossa. Siinä missä länsimaisessa yhteiskunnassa tiukasti yhteen liitetyt naiseus/tyttöys ja hoiva eivät sovi yhteen satuttavan väkivallan kanssa (Mäntymäki 2015, 1; Bacon 2010, 183), Grishaversumissa Nina toteaa Inejille kuinka ”ihmisten tappaminen on huomattavasti heidän hoivaamistaan helpompaa” (SoC, 194, suom. EMM) ja tytöt nauravat toteamukselle.

Tätä tutkielmaa aloittaessani pohdin kysymystä siitä, mikä mahdollistaa nämä väkivaltaiset tyttöhahmot kaunokirjallisuudessa, erityisesti kun huomioidaan väkivaltaisten tyttöjen tabuasema reaali maailmassa. Teosten genrellä on varmasti oma vaikutuksensa siihen, että teosten tyttöhahmot ylipäättään ovat väkivaltaisia ja myös paljolti arvostettuja sen vuoksi. Kuten toin ilmi tämän tutkielman johdannossa, 2000-luvulla erityisesti YA-fantasiakirjallisuudessa ovat yleistyneet juuri väkivaltaiset tyttöhahmot ja nykyään niitä voisi oikeastaan pitää osana lajin konventioita. *Grishaverse* -teokset seuraavat selvästi tätä lajityypillistä käytännettä. Erityisesti se, että kyseessä on fantasiakirjallisuus, vaikuttaa väkivaltaisten tyttöjen positiiviseen esittämiseen, sillä väkivaltaiset tytöt näyttävät yleensä hyväksytympinä fiktiivisissä maailmoissa. Aino-Kaisa Koistisen (2016, 83) mukaan spekulatiiviseen fiktion, johon esimerkiksi fantasia ja scifi eli

tieteisfiktio kuuluvat, kuuluu lajityypillisesti erilaisten reaalimaailmasta poikkeavien maailmojen luominen. Fantasiakirjallisuus on siis genreltään otollinen väkivaltaisten tyttöjen esittämiseen, sillä fiktiviisessä maailmassa vallitsevat erilaiset normit, ja siellä todellisen maailman normien rikkominen on myös mahdollista ja jopa hyväksyttyä. Siinä missä fantasiakirjallisuuden ja muun spekulatiivisen fiktion voi nähdä luovan tilaa erilaisille nais- ja tyttöhahmoille ja erityisesti naistoimijuudelle, voidaan sitä myös kritisoida siitä, että se luo samalla kuvan, jossa esimerkiksi väkivaltainen tyttö ja tämän toimijuus on mahdollista ainoastaan fantasiassa, eikä todellisessa maailmassa (Koistinen 2016, 84). Koistinen (2016, 86) toteaa kuitenkin, että:

Arkitodellisuuden rajoitteista piittaamaton spekulatiivinen fiktio näyttää meille tutun aremme toisenlaisena ja haastaa meitä ajattelemaan, miten esimerkiksi sukupuolen voisi ymmärtää toisin. - - Tämän takia tarvitsemme edelleen spekulatiivisen fiktion toimintasankarittaria näyttämään meille, mitä kaikkea esimerkiksi naiseus (tai ihmisyyys laajemmin) voi nykykulttuurissa olla tai millaiseksi se voi tulla.

Yhdyn Koistisen ajatukseen siitä, että esimerkiksi fantasiakirjallisuuden fiktiviisillä maailmoilla on valta haastaa lukijansa pohtimaan todellista maailmaa ja kyseenalaistamaan sen normeja, jolloin fantasiassa on usein myös tärkeää tuoda esiin esimerkiksi normeja eri tavoilla rikkovia hahmoja.

Oma osuutensa väkivaltaisten tyttöjen positiiviseen esittämiseen on myös teosten kuvitteellisen maailman kontekstilla, sillä erilaiset poikkeusolot sallivat tai jopa vaativat usein poikkeuksellista käyttäytymistä. Grishaversumissa soditaan paljon ja esimerkiksi Ravka kuvataan hyvin nääntyneenä maana siitä syystä, että se sijaitsee kahden muun valtion välissä ja se joutuu alati sotimaan näitä vastaan. Trilogian alkaessa Alina on Ensimmäisen Armeijan kartantekijä ja Zoya Toisen Armeijan sotilas, ja pian syttyy myös sisällissota, kun Varjo kääntyy omaa maataan ja Alinan ja Nikolain joukkoja vastaan. Myös Inejin, Ninan, Kazin, Jesperin, Wylanin ja Matthiaksen ryhmä taistelee ensimmäisessä duologiassa omasta elintilastaan. Duologian toisessa teoksessa heidän toimintaansa motivoi myös kosto, sillä he tahtovat kostaa Jan Van Eckille tämän petoksen ja Inejin kidnappauksen. Koko ryhmä myös elää hyvin väkivaltaista elämää, sillä heistä suurin osa kuuluu katujengiin ja he myös asuvat alueella, jossa on paljon rikollisuutta ja väkivaltaa. Matthias, joka ei kuulu rikollisjengiin, on duologian alussa vankilassa, jossa järjestetään laittomia taisteluita, ja lisäksi hän on koulutettu sotilas. Toisessa duologiassakin puhkeaa sota toisen teoksen lopussa, ja sodan uhka on läsnä teoksissa alusta asti. Kaikissa seitsemässä teoksessa siis vallitsee poikkeuksellinen tilanne, jossa väkivalta on hyväksytympää kuin tavallisesti. Kaikki tutkimuskohteiden väkivaltatapaukset eivät kuitenkaan selity

Grishaversumin poikkeusoloilla, sillä kuten toin luvussa 2.2 esiin, tutkimuskohteet harjoittavat jonkin verran myös arkista väkivaltaa, joka usein kohdistuu henkilöahmolle läheisiin ihmisiin, ja joka ei liity esimerkiksi sotatilanteeseen. Genren konventiot sen sijaan voivat selittää sitä, miksi hahmot esitetään väkivaltaisina myös muissa kuin erilaisissa poikkeustilanteissa.

Henry Bacon kirjoittaa teoksessaan (2010) erityisesti elokuvaväkivallasta, mutta hänen ajatuksiaan voidaan soveltaa myös kirjallisuuden väkivaltakuvastoon. Baconilla on mielenkiintoisia ajatuksia nimenomaan väkivallan oikeuttamisesta kulttuurituotteissa, joissa väkivalta “motivoidaan tavalla, joka sivuuttaa eettisesti kriittisen tarkastelun ja jolla on sitäkin enemmän psykologista tehoa” (2010, 145). Hän nimeää yleisimmiksi tarinallisen oikeuttamisen keinoiksi koston, rangaistuksen, oikeudenmukaisen tilanteen palauttamisen ja pakon turvautua väkivaltaan suuremman pahan välttämiseksi, ja hän puhuu keinoista, joilla väkivallan seuraukset sivuutetaan, jotka ovat hänen mukaansa väkivallan kohteen jääminen yhdentekeväksi, sekä tämän näyttäytyminen vastenmielisenä tai äärimmäisen pahana (Bacon 2010, 145). Nämä kaikki keinot ovat tunnistettavissa *Grishaverse*-teoksista, joissa niitä käytetään oikeuttamaan esimerkiksi tutkimuskohteideni väkivaltaisuus useissa tilanteissa. Tällaiset erilaiset oikeuttamisen keinot ovat varmasti yksi syy sille, että väkivaltaiseen tyttöön kaunokirjallisuudessa suhtaudutaan positiivisemmin kuin todellisuuden väkivaltaisiin tyttöihin, sillä ne antavat väkivallan käytölle jonkin rationaalisen näyttäytyvän syyn.

Vaikka tässä tutkielmassa tai yleisesti väkivaltatutkimuksessa tavoitteena ei tietenkään ole väkivaltaan rohkaiseminen vaan enemmän sen ehkäiseminen, on otettava huomioon, että väkivalta erityisesti tässä kontekstissa ei ole ainoastaan huono asia. *Grishaverse*-teoksissa tyttöjen väkivaltaisuus näyttäytyy siinä mielessä hyvin kiinnostavana, että se tekee tyttöhahmoista tasavertaisia aktiivisia toimijoita väkivaltaisten poikahahmojen kanssa. Teoksissa kaikki hahmot ovat väkivaltaisia, oli syynä sitten genre, sotatilanne tai yksinkertaisesti kirjailijan visio, ja tämä väkivaltaisuus tekee heistä kaikista yhdenvertaisia toimijoita sukupuolesta riippumatta. Tyttöjen väkivaltaisuus näyttäytyy siis teoksissa emansipatorisena voimana, mikä on tasavertaisuuden näkökulmasta positiivinen asia. On kuitenkin otettava huomioon, että samalla väkivaltaisuuden korostaminen ja ihannoiminen osana niin tyttöyden kuin maskuliinisuudenkin rakentumista myös kaventaa molempia rooleja. Kuinka käy ei-väkivaltaisille tytöille ja pojille? Eikö esimerkiksi tyttö, joka taistelun sijaan mieluummin jää uhriksi tai pakenee, olekaan enää tyttö ollenkaan? Väkivaltainen tyttö on tasavertainen toimija, sillä hänestä on tullut samankaltainen kuin poika omaksuttuaan maskuliinisia väkivallan piirteitä. Mielestäni tämä ilmiö kytkeytyy laajempaan

ajatukseen siitä, että tyttöjen passiiviseksi leimattua toimijuutta ei ole historiassa arvostettu itsenään, vaan tytön on täytynyt ryhtyä samaan toimeen kuin pojan tullakseen aktiiviseksi toimijaksi. Ei-väkivaltaisen tytön valintaa paeta ei siis nähdä aktiivisena toimijuutena, vaikka se on yhtäläillä aktiivinen valinta kuin väkivaltaisen tytön valinta taistella. *Grishaverse*-teoksissakin väkivaltainen tyttöys tuotetaan tekemällä tytöistä poikahahmojen kaltaisia ja kenties jopa heitä väkivaltaisempia, jotta tytöt saavat itselleen oikeuden toimijuuteen, mikä samalla jättää ihannoidun tyttöyden ulkopuolelle erilaiset “passiivisemmat” piirteet.

Väkivalta ja sen representaatiot eivät siis ole mustavalkoisesti täysin hyvä tai täysin paha asia, sillä väkivallan representaatioilla on potentiaali molempiin. Väkivalta on paitsi tuomittava yhteiskunnallinen ongelma, myös viihdettä jota kulutamme ja jonka kuluttamisesta nautimme. Myös Bacon tuo teoksessaan kuvaavasti ilmi tätä dualismia:

Väkivallan representaatiot ovat aivan erityisen lumoavia, kun maksimaalinen sävähdyttävyyks yhdistyy vaikutelmaan eettisestä perspektiivistä, jonka perusteella katsoja voi ainakin uskoa kykenevänsä suhtautumaan kriittisesti esitettyihin asioihin. Hieman paradoksaalisesti tuo perspektiivi voi olla väkivaltaan turvautumisen turruttavuus ja kohtalokkuus (vastakohtana väkivallan esittämiselle ongelmattomana toimintamallina). Tämä heijastaa syvällistä ristiriitaa suhtautumisessamme väkivaltaan. Vaikka väkivallan kaikin puolin tuhoavista vaikutuksista vallitsee laaja yksimielisyys, emme osaa elää yhdessä ilman sitä. (2010, 10.)

Baconin mukaan on luonnollista, että väkivalta on ollut jo pitkään osa taidetta ja viihdettä, sillä se on myös osa todellista elämää, joten hänestä olisi outoa, jos sitä ei käsiteltäisi myös taiteessa (2010, 14). Olen samaa mieltä Baconin kanssa, ja juuri väkivallan monimutkaisuus ilmiönä tekee siitä erittäin kiinnostavan tutkimuskohteen.

Tässä luvussa olen pyrkinyt vastaamaan tutkimusongelmaani eli siihen, millä tavalla teosmaailman yhteiskunnassa suhtaudutaan väkivaltaisiin tyttöihin? Analyysini lopputulos on, että teossarjan yhteiskunnassa väkivaltaisiin tyttöihin suhtaudutaan suurelta osin varsin arvostavasti ja hyväksyen, huomattavasti positiivisemmin kuin reaali maailman länsimaisessa yhteiskunnassa. Teosmaailmassakaan tyttöjen väkivaltaisuus ei kuitenkaan ole täysin yhteiskunnallisten normien mukaista ja näin ollen kokonaan yleisesti hyväksyttyä. Tutkimuskohteena olevat tytöt esitetään samaan aikaan aktiivisina toimijoina poika- ja mieshahmojen rinnalla, kun he toisaalta ovat omaksuneet itseensä maskuliinisia piirteitä, joita ilman heidän tyttöytensä ei kenties olisi yhtä arvostettua.

3 PÄÄTÄNTÖ

Tässä maisterintutkielmassa tutkin yhdysvaltalaisen Leigh Bardugon *Grishaverse*-YA-fantasiakirjasarjaa, johon kuuluu seitsemän teosta. Erityisesti olen analysoinut teosten neljää päähenkilötyttöä Alina Starkovia, Zoya Nazyalenskya, Inej Ghafaa ja Nina Zenikiä väkivaltatutkimuksen näkökulmasta tarkoitukseni selvittää, miten teosmaailman yhteiskunnassa suhtaudutaan väkivaltaisiin tyttöihin. Kyetäkseni löytämään vastauksen tutkimusongelmaan olen käyttänyt kaksivaiheista analyysia, jonka ensimmäisessä osassa selvitin kuinka paljon ja millaista väkivaltaa tutkimuskohteena olevat tytöt teoksissa lukumäärällisesti harjoittavat. Tämän vaiheen metodina olen käyttänyt teemoittelevaa lähilukua, jonka avulla olen koonnut tutkimuskohteiden väkivaltatapaukset numeeriseen muotoon taulukkoon, jonka esittelen luvussa 2.1 (Taulukko 1). Samankaltaisen analyysin ovat toteuttaneet *Twilight*-teoksista Victoria E. Collins ja Dianne C. Carmody (2011), jotka innoittivat minua kaunokirjallisuuden kvantitatiiviseen analyysiin. Analyysin toisessa vaiheessa olen käyttänyt metodina erittelevää lähilukua, jonka olen kohdistanut niihin tapoihin ja reaktioihin, joilla muut henkilöhahmot suhtautuvat tutkimuskohteiden väkivaltaisuuteen.

Analyysini lopputulos on, että väkivaltainen tyttöys on teosten yhteiskunnassa pääosin hyvin arvostettua, mutta väkivaltaiset tytöt saavat osakseen myös negatiivisia reaktioita, mikä kertoo siitä, ettei väkivaltainen tyttöys ole täysin teosten maailman yhteiskunnallisten normien mukaista. Teossarjassa väkivaltaiset tytöt ovat vahvoja ja aktiivisia yhteiskunnallisia toimijoita, mutta ilman väkivaltaisuutta ainakaan tutkimuskohteena olevat tytöt tuskin saavuttaisivat niitä yhteiskunnallisesti merkittäviä positioita, joissa he teoksissa ovat. Teosten yhteiskunnan

suhtautuminen on kaikesta huolimatta erittäin paljon todellisen maailman yhteiskunnallista suhtautumista positiivisempaa, sillä kuten toin johdannossa ilmi, todellisessa maailmassa naisten ja tyttöjen väkivaltaisuuteen ei osata suhtautua tai sitä pidetään jopa tabuna (Andersen ym. 2021; Mäntymäki 2015). Tutkielman alussa (luku 1.2) esittämäni hypoteesi pitää siis tavallaan paikkansa, sillä teoksissa suhtaudutaan väkivaltaisiin tyttöihin varsin positiivisesti ja arvostavasti. Olin kuitenkin väärässä siinä, että väkivaltaiset tytöt olisivat täysin ja ainoastaan hyväksytyjä, sillä he joutuvat kuitenkin taistelemaan yhteiskunnallisesta tilastaan jonkin verran.

Teosten suhteellisen suuren lukumäärän ja Grishaversumin laajuuden vuoksi mahdollisia jatkotutkimusaiheita on todella paljon. Teoksia olisi hedelmällistä tutkia lisää väkivallan näkökulmasta, sillä väkivaltaisia hahmoja ja myös väkivaltaisia tilanteita on teoksissa todella runsaasti. Lisäksi teoksiin pohjautuvaa Netflix-sarjaa olisi mielenkiintoista tutkia, esimerkiksi suhteessa teoksiin ja myös väkivallan näkökulmasta, vaikka vertaillen sitä, miten väkivalta esitetään Netflix-sarjassa ja miten puolestaan teoksissa. Teossarjassa olisi materiaalia myös esimerkiksi queer-tutkimukseen, sillä sarja sisältää muutamia queer-hahmoja. Voisi olla esimerkiksi kiinnostavaa tarkastella erityisesti Jesperin ja Ninan hahmoja biseksuaalisuuden representaatioiden näkökulmasta, sillä heidät molemmat kuvataan teoksissa alati kaikille flirttailevina biseksuaaleina, jonka voisi nähdä toistavan hyvin stereotyyppistä kuvaa biseksuaalisuudesta.

LÄHTEET

Aineisto

Bardugo, Leigh. 2013 (2012). *Shadow and Bone* [=SaB]. Apple Books [E-kirja]. Hachette Children's Group.

Bardugo, Leigh. 2013. *Siege and Storm* [=SaS]. Apple Books [E-kirja]. Hachette Children's Group.

Bardugo, Leigh. 2014. *Ruin and Rising* [=RaR]. Apple Books [E-kirja]. Hachette Children's Group.

Bardugo, Leigh. 2015. *Six of Crows* [=SoC]. Apple Books [E-kirja]. Hachette Children's Group.

Bardugo, Leigh. 2016. *Crooked Kingdom* [=CK]. Apple Books [E-kirja]. Hachette Children's Group.

Bardugo, Leigh. 2019. *King of Scars* [=KoS]. Apple Books [E-kirja]. Hachette Children's Group.

Bardugo, Leigh. 2021. *Rule of Wolves* [=RoW]. Apple Books [E-kirja]. Hachette Children's Group.

Kannen sitaatti

Six of Crows 2015, 194

Lähteet

Aaltonen, Sanna. 2017. Grin and Bear It! Downplaying Sexual Harassment as Part of Nordic Girlhood. Teoksessa Bodil Formark, Heta Mulari & Myry Voipio (toim.) *Nordic Girlhoods: New Perspectives and Outlooks*. Cham, Switzerland: Springer International Publishing AG. s. 83-102

Andersen, Tia Stevens, Silcox, Jennifer & Isom Scott, Deena A. 2021. Constructing “Bad Girls”: Representations of Violent Girls in the Canadian and U.S. News Media. *Deviant Behavior*, 42(3), s. 353-365. <https://doi.org/10.1080/01639625.2019.1676105> (16.5.2022)

Aula & Co Kustannus. 2022. Leigh Bardugo. <https://aulakustannus.fi/kirjailijat/leigh-bardugo> (13.4.2022)

Bacon, Henry. 2010. *Väkivallan lumo – Elokuvaväkivallan kauheus ja viihdyttävyys*. Helsinki: Like Kustannus Oy.

Bardugo, Leigh. 2021. *Tuho ja Roihu. (Ruin and Rising, 2014.)* Suom. Meri Kapari. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Aula & Co.

Brown, Jeffrey A. 2015. *Beyond bombshells: The new action heroine in popular culture*. Mississippi State: Mississippi University Press.

https://books.google.fi/books?id=c3icCgAAQBAJ&dq=beyond+bombshells&lr=&hl=fi&source=gbp_navlinks_s (16.5.2022)

Brown, Marion. 2010. The Sad, the Mad and the Bad: Co-Existing Discourses of Girlhood. *Child Youth Care Forum* 40(2), s. 107-120. <https://doi.org/10.1007/s10566-010-9115-5> (16.5.2022)

Cabeza Lázaro, Ankara. 2018. *The Language of Crooks: Analysis of the Translation of Six of Crows by Leigh Bardugo*. Universidad de Valladolid. Master’s Degree.

https://uvadoc.uva.es/bitstream/handle/10324/33616/TFM_F_2018_82.pdf?sequence=1 (16.5.2022)

Collins, Victoria E., & Carmody, Dianne C. 2011. Deadly Love: Images of Dating Violence in the “Twilight Saga”. *Affilia*, 26(4), s. 382–394. <https://doi.org/10.1177/0886109911428425> (16.5.2022)

Davis, Shelby Ann. 2021. *Night of Awakening: Strength and Empowerment in the Young Adult Fiction Genre*. Department of English Literature. Central Washington University. Bachelor of Arts. https://digitalcommons.cwu.edu/undergrad_hontheses/26 (16.5.2022)

Day, Sara K., Green-Barteet, Miranda A. & Montz, Amy L. 2016. *Female Rebellion in Young Adult Dystopian Fiction*. London: Routledge, Taylor & Francis Group. <https://doi-org.ezproxy.jyu.fi/10.4324/9781315582139> (16.5.2022)

Demeule, Fanie. 2017. Throne of Glass, Celaena Sardothien et la violence au féminin. *Voix plurielles*, 14(1), s. 57-71. <https://doi.org/10.26522/vp.v14i1.1546> (16.5.2022)

Esposito, Catherine. 2020. *Young Adult Trauma: Representation, Intersectionality, and Friendship in Leigh Bardugo’s Six of Crows*. The College at Brockport. Thesis. <http://hdl.handle.net/20.500.12648/6712> (16.5.2022)

Fandom. 2022. The Grishaverse Wiki. https://thegrishaverse.fandom.com/wiki/Grishaverse_Wiki (13.4.2022)

Formark, Bodil, Mulari, Heta & Voipio, Myry (toim.). 2017. *Nordic Girlhoods: New Perspectives and Outlooks*. Cham, Switzerland: Springer International Publishing AG.

Geryková, Štěpánka. 2017. *Leigh Bardugo: Six of Crows, Translation and Analysis*. Masaryk University. Faculty of Education, Department of English Language and Literature. Bachelor’s Degree. https://is.muni.cz/th/ri6vu/BachelorThesis_GerykovaStepanka.pdf (16.5.2022)

Gobinskaya, A. A. 2021. “Shadow and Bone”: Negative spaces of meaning. *История: факты и символы*, №3(28). s. 94-107. <https://cyberleninka.ru/article/n/shadow-and-bone-negative-spaces-of-meaning> (16.05.2022)

Gonzales, Alexandria. 2021. *Woman Turned Warrior: An Analysis on the Strong Female Character Trope and the Influence it has on Gender Stereotypes Through the Use of Back Cover Copy*. Portland State University. Book Publishing Final Research Paper.

<https://archives.pdx.edu/ds/psu/35738> (16.5.2022)

Grishaverse. 2022. <https://grishaverse.com> (11.4.2022)

Heins, Marjorie. 2007. *Not in front of the children: "indecentcy," censorship, and the innocence of youth*. New Brunswick, New Jersey & London: Rutgers University Press.

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/jyvaskyla-ebooks/detail.action?docID=332703> (16.5.2022)

Karkulehto, Sanna & Rossi, Leena-Maija. 2017. Johdanto: Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa – sukupuolen ja väkivallan risteyksessä. Teoksessa Sanna Karkulehto & Leena-Maija Rossi (toim.) *Sukupuoli ja väkivalta. Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. s. 9-26.

Keus, Kelly & Harde, Roxanne. 2021. “She Wished Someone Would Help Them”: PTSD and Empathy in the Six of Crows Duology. *Children's literature in education*, 53(1), s. 130-146.

<https://doi.org/10.1007/s10583-021-09441-0> (16.5.2022)

Kittredge, Katharine. 2014. Lethal Girls Drawn for Boys: Girl Assassins in Manga/Anime and Comics/Film. *Children's Literature Association Quarterly*, 39(4), s. 506-532.

<https://doi.org/10.1353/chq.2014.0059> (16.5.2022)

Kitzen, Karlijn. 2019. *Taking the Reader “Someplace a Little Different”: Russian-ness in young adult fantasy*. Radboud University Nijmegen. MA Thesis.

<https://theses.uibn.ru.nl/handle/123456789/7774> (16.5.2022)

Koho, Satu. 2017. Hyväksikäytetty tyttö vai ahnas narttu? Sukupuoli, väkivalta ja kehon maantiede Riikka Pulkkinen *Raja*-romaanissa. Teoksessa Sanna Karkulehto & Leena-Maija Rossi (toim.) *Sukupuoli ja väkivalta. Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. s. 162-187.

- Koistinen, Aino-Kaisa. 2016. *Bionic Womanista Jessica Jonesiin – Spekulatiivisen fiktion toimintasankarittaret ja representaation politiikka*. *niin & näin*, 4(2016), s. 83–87.
- Korpua, Jyrki, Hirsjärvi, Irma, Kovala, Urpo & Välisalo, Tanja. 2021. Johdanto – fantasiasta. Teoksessa Jyrki Korpua, Irma Hirsjärvi, Urpo Kovala & Tanja Välisalo (toim.) *Fantasia. Lajit, ilmiö ja yhteiskunta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. s. 9-20.
- Lambert, Kaylee Brooke. 2020. *Creating a Place for Monstrosity: The Forced Liminality and Limited Mobility of Codified Monstrosity in Leigh Bardugo's King of Scars*. Richmond: Eastern Kentucky University. Faculty of the Graduate School. Master of Arts.
<https://encompass.eku.edu/etd/661/> (16.5.2022)
- Lauttamus, Riikka & Karkulehto, Sanna. 2017. Heteronormeja vastustavan tyttöiden kompensatiot Siiri Enorannan *Surunhauras, lasinterävä* ja Maria Turtshchaninoffin *Anaché: Myter från akkade* -nuortenfantasiaromaaneissa. *Sukupuolentutkimus*, 30(3), s. 25-37.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201801231306> (16.5.2022)
- Lehtonen, Sanna. 2013. *Girls Transforming: Invisibility and Age-Shifting in Children's Fantasy Fiction Since the 1970s*. North Carolina: McFarland.
- Mitchell, Claudia & Rentschler, Carrie. 2016. *Girlhood and the Politics of Place*. New York/Oxford: Berghahn Books. https://doi.org/10.26530/OAPEN_606216 (20.5.2022)
- Mäntymäki, Tiina. 2015. Johdanto. Teoksessa Tiina Mäntymäki (toim.) *Uhri, demoni vai harhainen hullu? Väkivaltainen nainen populaarikulttuurissa*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 303. Vaasa: Vaasan yliopisto. s. 1-14. https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-583-1.pdf (16.5.2022)
- Netflix. 2022. *Shadow and Bone: Beyond The Fold*. <https://www.netflixshadowandbone.com> (13.4.2022)
- Phillips, Leah. 2020. Mythopoeic YA: Worlds of Possibility. Teoksessa Rebekah Fitzsimmons & Casey Alane Wilson (toim.) *Beyond the Blockbusters: Themes and Trends in Contemporary Young Adult Fiction*. Mississippi State: Mississippi University Press. s. 123-138.

https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=NmbTDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA123&dq=leigh+bardugo&ots=9L_A2pzud6&sig=LSCMmw6aksv7ajxLWhFZEQTYKhs&redir_esc=y#v=onepage&q=leigh%20bardugo&f=false (16.5.2022)

Ragatama, Ravelyan Yulio. 2021. *Alina Starkov's Character Development in Leigh Bardugo's Novel Shadow and Bone*. UIN Sunan Ampel Surabaya. English Department, Faculty of Arts and Humanities. Thesis. <http://digilib.uinsby.ac.id/id/eprint/51751> (16.5.2022)

Ranaputri, Nadia Ramadhiani & Noorman, Safrina. 2020. An Analysis of Power Dynamics in Leigh Bardugo's *Six of Crows*. *Passage*, 8(1), s. 154-169. <https://ejournal.upi.edu/index.php/psg/article/view/23382> (16.5.2022)

Ritz, Jessica. 2015. Why You Should Be Reading Leigh Bardugo's Y.A. Novels – Even If You're an Adult. *Vanity Fair*. <https://www.vanityfair.com/culture/2015/09/leigh-bardugo-six-of-crows-grisha-trilogy-interview> (13.4.2022)

Rose, Nur Annissa. 2020. Heterotopia of Little Palace in Leigh Bardugo's *Shadow and Bone*. *LITERA KULTURA: Journal of Literary and Cultural Studies*, 8(2), s. 1-9. <https://ejournal.unesa.ac.id/index.php/litera-kultura/article/view/37859> (16.5.2022)

@shadowandbone. 13.1.2022. Thank the Saints production is beginning on Season 2 of Shadow and Bone 🙌🏻. [Instagram-päivitys]. <https://www.instagram.com/p/CYrYeDmrac4/> (13.4.2022)

Shortley, Vanessa C. 2018. *'But Now I Yearn for a ... Story About a Cripple Who Isn't Cured': Representations of Disability in Middle Grade and Young Adult Literature*. University of North Carolina. Faculty of the School of Information and Library Science. Master's Degree. <https://doi.org/10.17615/2qcm-kh79> (16.5.2022)

Sunde, Åsne Hovden. 2020. *The possibilities of YA fantasy literature in upper secondary subject English when teaching the interdisciplinary topic "health and life skills"*. Faculty of Education and Natural Sciences. Inland Norway University. Master's Thesis. <https://brage.inn.no/inn-xmlui/handle/11250/2764696> (4.5.2022)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2022. Väkivallan muodot.

<https://thl.fi/fi/web/vakivalta/vakivallan-muodot> (21.4.2022)

Turello, Elizabeth. 2021. Modern-Day Fantasy: The Progressive Role of the Active Female.

Sacred Heart University Scholar, 4(1), s. 4-18.

<https://digitalcommons.sacredheart.edu/shusolar/vol4/iss1/3> (16.5.2022)

Voipio, Myry. 2010. Tyttö, miekka ja muutama käärme - voimakkaan ja aktiivisen tytön kohtalo suomalaisessa kansansadussa. Teoksessa Kaarina Kolu (toim.) *Suomalainen satu 1 Kehittäjiä ja kehityslinjoja*. Helsinki: BTJ Finland Oy. s. 21-33

Voipio, Myry. 2015. *Emansipaation ja ohjailun ristivedossa: Suomalaisen tyttökirjallisuuden kehitys 1889-2011*. University of Jyväskylä. Väitöskirja. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6366-8> (16.5.2022)

Voipio, Myry. 2017. Ei enää koskaan. Sukupuolitetun väkivallan kuvauksia uudessa kotimaisessa tyttökirjallisuudessa. Teoksessa Sanna Karkulehto & Leena-Maija Rossi (toim.) *Sukupuoli ja väkivalta. Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. s. 121-135.

Wilkins, Kim. 2019. *Young Adult Fantasy Fiction. Conventions, Originality, Reproducibility*.

Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108551137>[Opens in a new window] (16.5.2022)

World Health Organisation. 2002. Krug, Etienne G., Dahlberg Linda L., Mercy, James A., Zwi, Anthony B. & Lozano Rafael (toim.). *World Report on Violence and Health*. Suomentanut Salomaa, Eila. 2005. Jyväskylä: Gummerus.

https://thl.fi/documents/470564/817072/9529608993_fin.pdf/2ea074d0-a4eb-4448-ba63-3b312ea81692 (7.4.2022)

Wright, Nazera Sadiq. 2016. *Black Girlhood in the Nineteenth Century*. Urbana, Chicago and Springfield: University of Illinois Press. <https://doi.org/10.5406/j.ctt1hfr07t> (20.5.2022)

Österlund, Mia. 2011. Kaunokirjallisuuden tyttölaboratorio. Suomentanut Heta Mulari & Karoliina Ojanen. Teoksessa Karoliina Ojanen, Heta Mulari & Sanna Aaltonen (toim.). *Entäs tytöt. Johdatus tyttötutkimukseen*. Tampere: Vastapaino. s. 213- 248.

Österlund, Mia. 2017. ”Långsamt knöt systerskapet oss samman”: Sexualiserat våld, separatism och särart i Maria Turtschaninoffs fantasyromaner *Maresi* och *Naondel*. *AVAIN - Kirjallisuudentutkimuksen Aikakauslehti*, 2017(3), s. 56–73.

<https://doi.org/10.30665/av.66381> (16.5.2022)

Österlund, Mia. 2021. Flickskap i blickfånget. Flickforskning möter barnlitteraturforskning. Lastenkirjainstituutin luentosarja ”Johdatus lasten- ja nuortenkirjallisuuden tutkimukseen”. Luento Youtubessa (18.11.2021) https://www.youtube.com/watch?v=QabwUV-rI_c

Kuvalähteet

Kuva 1: Näyttökuva e-kirjasta. Bardugo, Leigh. 2013. *Siege and Storm*. Apple Books [E-kirja]. s. 12. Hachette Children’s Group.

Kuva 2: Näyttökuva e-kirjasta. Bardugo, Leigh. 2013 (2012). *Shadow and Bone*. Apple Books [E-kirja]. s. 11. Hachette Children’s Group.